ateitis

1965 nr. 6
Vasara - birželis

1911 — Ateitis — 1965

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

LITHUANIAN R-CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

1965 BIRŽELIS — JUNE Nr. 6

TURINYS

Dr. J. Girnius — Ne tikrovės drumzlėse, o idealo šviesoj 145

Dr. A. Sužiedėlis — Dviejų aplinkų paunksmė 151

K. B. — Nuomonių kryžmuose 156

Romualdas Kriaučiūnas — Atvirybė Alabamai, ištikimybė Dainavai 159

Darius Bražys — Nėra 162

J. Š. — 25 kovos ir vergijos metai . . . 163

Pas Australijos ateitininkus 164

Birutė Barauskaitė — MAS ideologiniai kursai 165

J. Narūnė — Šv. Kazimiero kapinėse . . 167

Jonas Dėdinas chemijos daktaras . . . 167

Jonas Šoliūnas — Sportas 168

Darius Bražys — Keleiviai . . . 3 v. pusl.

Darius Bražys — Jeigu . . . . 3 v. pusl.

Administracija kalba . . . . . 4 v. pusl

Viršelis — nuotrauka kun. A. Kezio, S.J.

ATEITIS YRA MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

Vyr. red.: Skirmuntas Radvila

Red. nariai: Jonas Šoliūnas, Rimvydas Šliažas, Elena Bradūnaitė, Milda Pakalniškytė, Antanas Rauchas, Mirga Pakalniškytė, Leonas Valaitis.

★

Redakcijos adresas
"ATEITIS"
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

★

Published monthly, except. July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association.

"A T E I T I S"
5725 So. Artesian Ave.
Chicago, Illinois 60629

Prenumerata metams $5.00
pagal JAV dol. kursą
Garbės prenumerata metams $10.00
Subscription $5.00 per year

Administracija:
5725 So. Artesian Ave.
Chicago, Illinois 60629

★

Second class postage paid at the Chicago Post Office

ATEITIS

NE TIKROVĖS DRUMZLĖSE, O IDEALO ŠVIESOJ

DR. JUOZAS GIRNIUS

Ištraukos iš paskaitos, skaitytos Ateitininkų Federacijos VII kongrese Toronte.

Atvirybė plati, kaip tikrovė, bet drumstai kontrastinga. Ištikimybė šviesi, kaip idealas, bet iš mūsų reikalaujanti visko — savęs pačių.

— Atvirumo sąvoka neatvira, nes ji savyje gali slėpti ne tik skirtingus, bet ir priešingus dalykus. Intelektualinė atvirybė — tiesos alkis, kuris nesibaimina nieko pažinti. Mokslinė atvirybė — žmogaus meilė, kuri nesibaimina su niekuo kalbėti. Tai skirtingi, bet neprieštarauja atvirybės aspektai. Tačiau atvirybė gali būti ir tiesiog prieštaringa. Vienu atveju ji yra suklupimas prieš tikrovę, plaukimas su srove ir noras nebūti ko nors reikalaujamam, būti paliktam ramybėje. Tai atvirybė, kurioj alsuoja jau mirtis. Gyvenimo atvirybė, priešingai, tikrovę kritiškai vertina ir nesibaimina reikalavimų. Tai atvrybė, kuri tikrovę nušviečia idealu. Iš esmės ji yra atvirumas sau pačiam — išpažintinis atvirumas. Atviriausi esame išpažinty, kai ne savimi grožimės (lyg veidrodyje) ir ne aplinkybėmis teisinamės, o nuogai į save pažvelgiame — tokie menki, ir tačiau ne kitų, o savo pačių kalte. Tokie esame, bet ne tokie norime būti, ir tada ryžtamės atnaujinti save. Kaltė prislėgia, bet ryžtis iš jos pakilti mus išlaisvina naujai ateičiai.

Tokia ir šio kongreso prasmė — prirašėme jam pageidavimų ne mažiau, kaip draugėn sudėjus Vatikano susirinkimą, Jungtines Tautas ir pridėjus, bet pakaks atvirai pažvelgti į save — ne tikrovės drumzlėse, o idealo šviesoje.

* * *

Bažnyčios atsiskleidimas moderniajam pasauliui — tai ieškojimas vienybės tarp religijos ir kultūros. Naujaisiais amžiais religija ir kultūra iš tiesų taip išsiskyrė, kad nūnai, Ch. Dawsono žodžiais, kultūra tapo kūnu be sielos, o re-

LIETUVOS NACIONALINĖ MARIJAMPOLĖS BIBLIOTEKA

Naujoji Federacijos taryba pirmajame posėdyje, Toronte. Pirmoj eilėj iš k. į d. sėdi: A. Vainius, St. Barzdukas, dr. J. Girnius, dr. V. Vardys, Tarybos pirm., dr. A. Damušis, prel. J. Balkūnas, dr. J. Pikūnas, B. Miniataitė. Antroj eilėj: V. Kleiza, V. Lušytė, J. Šoliūnas, dr. A Liulevičius, dr. V. Vygantas, V. Skrupskelytė, dr. P. Kisielius ir kun. V. Dabušis.

ligija tęsia savo izoliuotą egzistenciją kaip dvasia be kūno. Tai lygiai nelemta abiems šalims.

Gyvybiškai svarbu civilizacinę pažangą atremti į dvasines-moralines versmes, kad techninis žemei viešpatavimas neužgožėtų žmogaus rūpesčio savimi pačiu. Tačiau siekti religijos ir kultūros ryšio viduramžine forma tereikštų gilinti prarają, o ne užgrįsti. Naujaisiais amžiais kultūra laimėjo pasaulietinį savarankiškumą ir jo nebeatsižadės. Šiandien praregime, kad ir pačiu krikščioniškuoju žvilgsniu nėra ko baimintis kultūros laimėto savarankiškumo. Ne pats kultūros savarankiškas plėtojimasis, o tik žmonių tolimas nuo Dievo buvo sutapatinęs sekuliarizaciją su dechristianizacija.

Kaip pasaulietiškai savarankią kultūrą iš naujo susieti su religija, ją iš vidaus pašventinant paties žmogaus atsiskleidimu antgamtinei tikrovei? Pats žmogus yra pirminė krikščioniškosios dvasios vieta, o ne mokslinės teorijos, visuomeninės ideologijos, politinės santvarkos etc. Ne šios visos abstraktybės, o žmogus tiki ar netiki Dievą. Vienokią ar kitokią kultūrą padaro ta dvasia, kuria žmogus ją pripildo.

Bažnyčios ėjimas į dabarties pasaulį — tai visų mūsų pašaukimas suteikti moderniajai kultūrai krikščionišką dvasią.

Bet negalima kitaip moderniosios kultūros pašventinti, kaip patiems aktyviai jon įsijungiant — į mokslus, į menus, į visus visuomeninius rūpesčius. Kultūrinis aktyvumas tampa pačiu krikščioniškojo apaštalavimo imperatyvu. Regis, tai savaime aišku, ir vis dėlto taip dažnai neregima. Kai prieš keletą metų JAV vyko diskusijos dėl per menko katalikų kultūrinio įnašo tame krašte, diskusijas baigė vienas prelatas žodžiu, kad Amerikai reikia šventųjų, ne intelektualų. Lyg intelektualai negalėtų būti šventais ir lyg tik tamsuoliai tiktų į šventuosius! Svarbu pvz. moksle ne tik turėti savų mokslinių institucijų (jų niekada nestokota), o iš tiesų jomis įsijungti į mokslo kūrybą. Panašiai svarbu pvz. mene ne tik turėti bažnytinio meno atstovų (kur paklausa, ten visada atsiras ir pasiūla), o aplamai turėti didelio meno, kuris visus pasiektų savo krikščioniškuoju įkvėpimu. Dar labiau svarbu ne tiek turėti krikščioniškų visuomeninių sąjūdžių, profesinių sąjungų, politinių partijų etc., kiek idealistiniu nusiteikimu vadovautis bendrojo gėrio reikalavimais.

Dabarties pasaulyje, kur krikščionys sudarome tik mažumą, kultūrinis aktyvumas neįmanomas be atitinkamo atvirumo. Ligi šiol krikščionis vis nemaža paralyžavo jautimasis tiesos savininkais visose srityse. Turime Kristaus apreikštąją religinę tiesą, bet tai nelaiduoja mums tiesos pasaulietinėse srityse. Pasaulietinėse srityse neturime jokios specialios pirmenybės prieš kitus — nei privilegijų, nei garantijų. Kad mokslininkas, menininkas ar visuomenininkas yra tikintysis, tai dar niekuo nedaro savo srityje iškilesniu už netikinčiuosius. Ir netikinčiojo mokslininko, menininko ar visuomenininko laimėjimai nėra mažesni dėl to, kad jis netiki. Kultūros kūrime lygiai visi dalyvaujame, todėl ir turime bendradarbiauti. Užsidarydami nieko nelaimėtume, tik save pačius užsklęstume.

Jautėmės visur tiesos savininkais, bet tiesą laikėme lyg laisvės varžtu. Kiek krikščionis neturi jokios pirmenybės pasaulietinėse srityse, tiek jis yra visiškai jose laisvas. Tik Dievo žodis yra nelygstama tiesa. Bet filosofinė sistema, jo-

kia mokslinė teorija, jokia visuomeninė ideologija nėra krikščioniui stabas. Nieko žmogiška nereikia dogmatizuoti galutine tiesa. Niekada tiesa galutinai neišsemiama, ir galutinė tobulybė niekada nepasiekiama. Būtų nelemtas nesusipratimas vaizduotis supančiotais (kaip neteisiai iš šalies esame vaizduojami) ir turinčiais vis tik kitus sekti. Esame laisvi ieškoti sprendimų, nelaukdami, kol kiti kelius išbandys. Nesame pasmerkti tik vis vėlintis. Jei taip buvo, tai buvo mūsų pačių istorinė kaltė.

Niekas neužtveria mūsų nuo kitų. Kiek intymi vienybė sieja tiesą ir laisvę, tiek intymi vienybė krikščioniui laisvę sieja su meile. Nėra didesnio atvirumo už meilę. Meilė peržengia visas skirtybes. Kiek nuo ko benestokoti krikščioniškos drąsos skirtume, niekas krikščioniui nėra mirtinas priešas.. Jokio žmogaus nereikia baimintis, su visais privalu kalbėtis. Šis krikščioniškasis nusistatymas kultūrinį atvirumą pakelia į ekumeninį atvirumą.

* * *

Tautiškumas esmingai priklauso mūsų principams, kaip ir katalikiškumas. Išeivinėj situacijoj šis klausimas įgyja liguisto aštrumo. Yra pagunda tautiškumą *pervertinti,* stovint prieš nutautimo grėsmę. Yra pagunda jį *nuvertinti,* norint pateisinti savo nutautimą. Iš vienos pusės gresia pavojus per siaurai suprasti tautinę ištikimybę ir jos vardan užsiskleisti nuo bendrųjų rūpesčių. Bet gal būt daug aktualesnė grėsmė "platumos" vardan baimintis tautinio "siaurumo". Taip dalykams esant, svarbu išlaikyti principinį žvilgį tautos klausimu — ne pliku lietuviškumu pasitenkinti, o jį įprasminti savo žmogiška gelme. Kaip jokia bendruomenė, taip ir tauta nėra stabas. Svetimas krikščioniui nacionalizmas, kuris norėtų tautą stabinti. Bet lygiai svetimas ir internacionalizmas, kuris imasi tautas nuvertinti. Anksčiau tik nacionalistai mums prikaišiojo, kad statome Dievą aukščiau tautos, lyg Dievo išpažinimas reikštų tautos paneigimą. Tai buvo nesusipratimas. Bet yra nelemta šį nesusipratimą patiems sau prisiimti. Dievas yra viskas, bet tai nereiškia, kad visa kita yra niekas. Tautinio abejingumo ramstymas krikščioniškai motyvais yra nelemtas nesusipratimas. Nereikia krikščionybės vertinti tik priemone tautiniam išlikimui, bet lygiai nereikia jos versti ir argumentu tautiniam abejingumui.

Negali būti at-ko, išsižadančio Kristaus. Lygiai negali būti at-ko, abejingo lietuvių tautai. Ištikimybė Kristui mumyse ne slopina, o gaivina ištikimybę Lietuvai.

* * *

Jaunesniųjų santykis su gyvenamuoju kraštu yra skirtingas nuo vyresniųjų emigrantiškai atvykusiųjų. Nors ir kaip įsikūrus, emigrantui tas kraštas vis tiek liks nesavas. O tame krašte išaugusiam vaikui jis jau savas. Jie savaime tą kraštą myli, ne tik yra jo piliečiai. Pripažinkime tai, nes taip yra. Bet lygiai tikra, kad esmingiau ne kur gimta, o iš kur gimta. Tautą sudaro ne kraštas, o žmonės. Ir Amerikoje ar Kanadoje gimstama lietuviu. Nėra ko save pačius neigti, dėl to, kad likimas gimtuoju kraštu lėmė nebe tėvų kraštą. Reikia lygiai blaiviai priimti abeja: ir likimo lemtį ir savo kilmę. Kaip suderinti šiuodu dalyku? Nereikia gintis nuo Amerikos ar Kanados, priešingai, reikia kuo giliau jas suprasti. Yra Amerika kaip melting pot'as, kur sumaišius balta ir juoda, siekiama visų niveliacijos pilkumoje. Ir yra W. Whitmano svajota Amerika kaip a nation of nations, kur visi laisvi save plėtoti ir kurti spalvų darną.

* * *

Pagaliau žvilgis į save pačius kaip mūsų organizacijos narius. Čia pagrindinis rūpestis yra generacinė įtampa. Jaunesnieji skundžiasi: vyresnieji nenori mūsų suprasti. Vyresniųjų klausiama: ar jaunesnieji patys save supranta?

Generacinė įtampa yra natūrali istorinės kaitos apraiška. Be abejo, kartų dialogas yra kartus, nes tai "besimylinčiųjų kova" — tėvų ir vaikų. Bet negalima nuo šio dialogo bėgti, nes tai būtų lygu bėgti vieniems nuo kitų. Nė vienai šaliai netenka iš anksto jaustis teisiai, reikia lojaliai klausyti, ką turi pasakyti ir antroji šalis. Svarbiausia, nereikia šio dialogo imti bad and good guys grumtynėmis. Tuo, kas gera, reikia lygiai džiaugtis abiejose pusėse, o prieš bloga lygiai visur kovoti.

Tik nereikia gėrio per siaurai suprasti. Gėris, kaip ir tiesa, neišsemiamas. Neišvengiamai rinkimasis vyksta ne tik tarp blogio ir gėrio, bet ir pačiame gėryje. Vienus labiau patraukia vienos vertybės, antrus — kitos. Vyresniosios kartos širdis visų pirma skirta lietuviškosios bendruomenės rūpesčiams. O jaunoji karta nori savo ateitininkiškumą liudyti gyvenamojo krašto problemose. Palyginkime vienų ir antrų respektyvų jautrumą ir abejingumą pvz. dėl mūsų politinių partijų ir dėl negrų klausimo. Kas vieniems dar vis gyva žaizda, antriesiems — tik archyvinis er-

zelis, ir atvirkščiai, kas vieniems atrodo prabangiškas domesys svetimais reikalais, antriems yra ateitininkiškos sąžinės gilus rūpestis.

Tai drastiškas pavyzdys, bet jis akivaizdžiai rodo, kad generacinę įtampą sudaro išsiskyrimas Regiu jame mūsų gyvybės liudijimą, o ne destruktyvią apraišką, kol šis dialogas atsakingai vedamas — nepaverčiamas erzeliniu priekaištavimu.

Keli žodžiai šio dialogo klausimu:

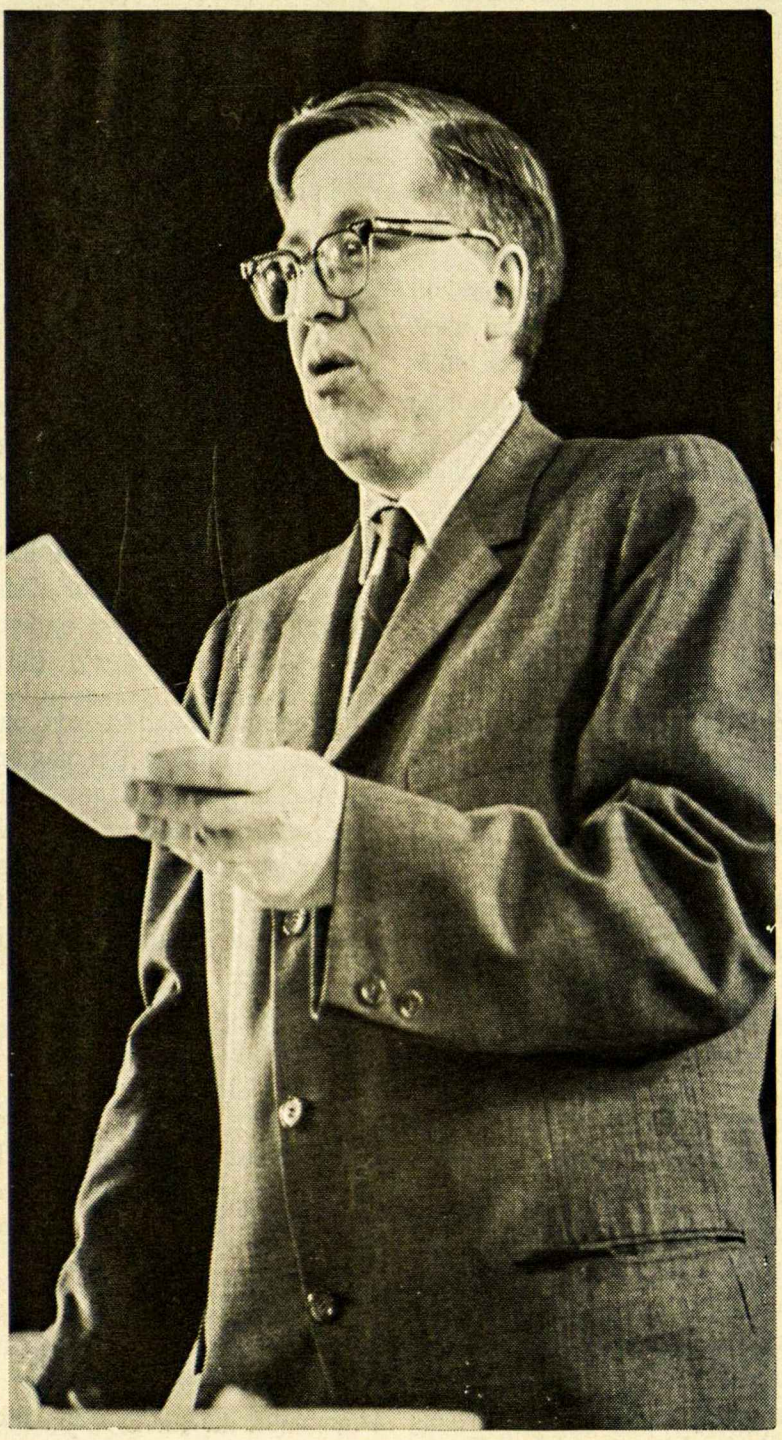

Ateitininkų Federacijos vadas **dr. Juozas Girnius** skaito paskaitą Toronte VII-jo Ateitininkų kongreso metu

ir dėl pozityvių rūpesčių. Pozityvus išsiskyrimas yra žadinantis iššūkis abiems šalims. Pozityvus ir rimtas kartų dialogas reiškia ne "skaldymąsi", o gyvą visų susitelkimą bendriems uždaviniams.

Pirma, dažnai veržiamasi per atviras duris — įsivaizduojama opoziciją, kur jos nėra. Pavyzdžiui, tas pats rasinis klausimas. Šiuo klausimu ateitininkuose nėra kitokios pažiūros, kokia yra

Janučiai VII-am Ateitininkų kongrese, Toronte

pačios Bažnyčios. Visą laiką kovojome už mažumų teises. Niekur niekas mūsuose neatstovavo rasizmui.

* * *

Lietuviškajam mūsų jaunimo auklėjime ypač reikia jaunųjų sendraugių. Kai lietuvybės reikalu daugiausia rūpinasi vyresnieji, tai savaime sudaromas įspūdis, jog tai ir yra tik "senių" reikalas. Tai didžiai pavojinga. Dar pavojingiau, kai iš jaunesniųjų sendraugių išgirstamas pasišaipymas iš per didelio rūpinimosi lietuvybe. To stumtelėjimo gal nevienam ir tereikia — gana "suskilimo", gana "balansavimo", gana "seno kelio". Gerai žinote, kaip tautinį apsisprendimą paraližiuoja du dalykai: 1. užuot gilesnio tautybės klausimo persvarstymo, rėmimasis pačiomis primityviausiomis kur nors "vyresniuosiuose" nugirstomis nuomonėmis, ypač sentimentaliai perdėtomis, kad būtų galima šių nuomonių atmetimu pateisinti ir savo "apsisprendimą", 2. instiktyviai gaudoma ir su entuziazmu pagaunama kiekviena, nors ir pati paprasčiausia, šneka, kurioj tik galima rasti sau pasiteisinimo bei išteisinimo (pamenu, kaip Nepaprastoj konferencijoje buvo entuziastiškai priimta "naujiena", jog lietuvių bendruomenė nėra tobula bei pilna bendruomenė — užuot blaiviai priėmus ją kaip įspėjimą, jog iš tiesų svetur sunku kovoti už tautinę gyvybę, nevieno buvo šokama aiškinti, jog be reikalo ir "vargstame"). Su visu atsakingumu tenka pasverti, kaip supras ir priims jūsų jaunesnieji sendraugiai žodžius tų, kurie dar už jus jaunesni, bet ir už kuriuos jūs atsakote nemažiau už mus visus.

* * *

Visoj jaunojoj šio krašto kartoj yra pavojus blėsti vertybiniam žvilgiui ir jo vietoj susikurti faktų kultui.

Tik gamtoje nėra žodžio "privalu", nes tik yra, ir kitaip negali būti. O žmoguje visada yra skirtumas tarp "yra" ir "privalu būti". Sociologai tik konstatuoja, kaip yra. Moralė atskleidžia, kaip privalu būti. O kai sociologija suabsoliutinama, ji virsta moralės paneigimu. Šis iš esmės antikrikščioniškas visko ėmimas tik sociologiniu žvilgiu šiandien labai išplitęs. Kalbama apie vertybes, bet tuo žodžiu turima mintyje tik tai, ką kas vertina. Pagal tai visi visada lygiai teisūs, ir neteisios atrodo tik normos, varžančios laisvę. Laisvė iškreipiama į paprastą savivalę: ko noriu,

tai ir gera. Tas pavojus ypač iškyla tautiniu klausimu. Kada tik jaunieji lietė nutautimo klausimą, visada tik analizavo, kaip nutaustama, ar kiek jau nutausta. Bet reikšmingiau paieškoti, kaip galima nenutausti. Vis girdima: taip apsisprendžiu. Bet rečiau klausiama: ar dorai apsisprendžiu? Taip pat vis deklaruojama: mes, jaunoji karta, esame tokie ir tokie. Gal būt, tokie iš tikro esate. Bet ar visada tokie ir privalote būti? Ypač tautiniu atžvilgiu linktume sakyti: nutautimas vyksta, tai ir mes nebesigaišinkime, nebeskaldykime savęs, nebebalansuokime, nebematuokime, kiek reikia lietuvybe rūpintis. Meilė nieko nematuoja: motina nesvarsto, kiek kurį vaiką mylėti, o lygiai visus savo meile aprėpia.

Nors ir skelbiama pokrikščioniškuosius laikus, dar neskubame eiti su laiku, bet apie potautinius laikus jau imame šnekėti.

* * *

Nestokojame ideologijos, nors ir nuobodu į ją gilintis. Nestokojame metodų, nors ir sunku paslinkti veiklai. Bet stokojame žmogiškos gelmės, nors ir atkakliai tai nutylime. Vienuose mūsų žmogišką kokybę ima sugerti amžius, antruose — ji dar turi būti brandinama. Čia vieta atsikreipti į inteligentiškumo ir visuomeniškumo principus, kurių pirmasis apeliuoja į intelektualinę, antrasis — į moralinę gelmę.

Apeliuoti į intelektualinę gelmę — tai apeliuoti į žmogišką šviesumą. Tik mąstąs žmogus yra laisvas savo aplinkoje, nes tik jis žino, kur eina, o ne aklai kitus seka. Bet ne ideologijos "išmokimas" daro žmogų šviesiu. Greičiau ir pačią ideologiją reikia šviesiai suprasti — ne raidiniais paragrafais, o gyva tiesa. Formaliai ideologija tėra bendrasis vardiklis, kurį reikia pakeisti asmeniškai išplėtota pasaulėžiūra. O negalima asmeniško mąstymo išplėtoti be tiesos alkio.

O kiek to tiesos alkio pas mus? Per dažnai girdėti: neįdomu tai, neįdomu tai. Bet kas iš tiesų įdomu? Viską imama lyg per miglą. Todėl minties paviršutiniškumą bei seklumą bandoma dengti proklamaciniu aštrumu, pečiais gūsčiojimu, arogantišku aukščiau statymusi.

Koks kelias tam viskam nugalėti? Labai paprastas: mintis gilinama mąstymu, o mąstymas remiasi skaitymu. Tik skaitąs žmogus yra mąstąs. Rūpinamės analfabetizmu atsilikusiuos kraštuos. Bet ar nereiktų kokio nors korpuso mūsų apšvietimui pakelti.

* * *

Ateitis visada jau slypi dabartyje ir dvasios didybė galima visais laikais, tik kita forma. Šiuo metu iš tiesų laikas neteikia galimybes didybės įrodyti herojiniais sprendimais (stotume tėvynės laisvės ginti kokion laisvinimo brigadon). Bet ir šiandien dvasios didybė yra atvira, nes ir pati mūsų kasdienybė yra sunki. Svetima šių kraštų laisvė lygiai visiems (ir tiems, kuriems šie kraštai nebėra svetimi), nes tautiškai lygiai visus ji spaudžia. Esame šiandien reikalingi didybės, kuri slypi kasdieninėj ištikimybėj. Vienu kuriuo momentu (Mišiose, paskaitose ar koncerte) gal būt kiekvienas suvirpėjome virpuliu iš dvasios gelmių. Bet ne tai lems šio kongreso vertę, kas dėjosi per šias dvi dienas. Ją liudys, kiek šį kongresą tęsime savo kasdienybėje — kuopose, draugovėse, skyriuose. Kongresas bus pasisekęs, kiek jį seks mūsasis sąžinių pervertinimas — jaučiuosi degąs viso pasaulio rūpesčiais, bet ar atlieku ką galiu čia dabar. Kartoju apie šį kongresą, ką rašiau apie Nepapr. Konferenciją — reikia iš šventinio įvykio jį paversti visų dienų vyksmu. Sunku bus, bet tai ir liudija, kad didu. Dideli uždaviniai jaunas širdis nebaimina, o vilioja. Didus uždavinys — nesunykti trąša svetimuosiuose, o išsiskleisti pasaulyje Lietuvos žiedu — kurti dvasinės erdvės Lietuvą pasaulyje, išlaikant ištikimybę tai tautai, iš kurios kilome. Nematome laimėjimo, bet juo tikime, ir mūsų viltį gaivina Kristaus ir Lietuvos meilė. O meilė nenuviliama. Ji ir juodos nevilties apsiausty leidžia himne giedoti:

Ateitį regim tėvynės laimingą.

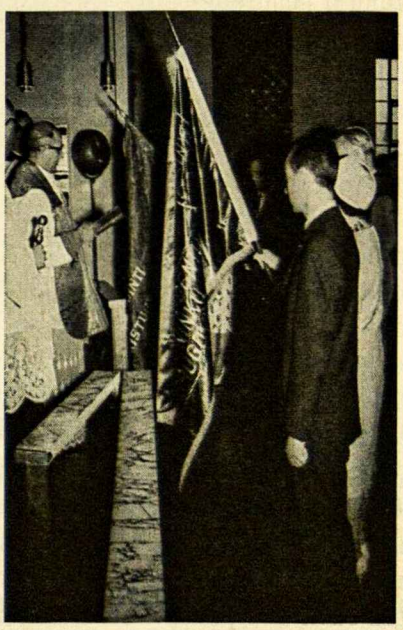

Atetitininkų vėliavos Kongreso mišių metu

Dviejų aplinkų paunksmė

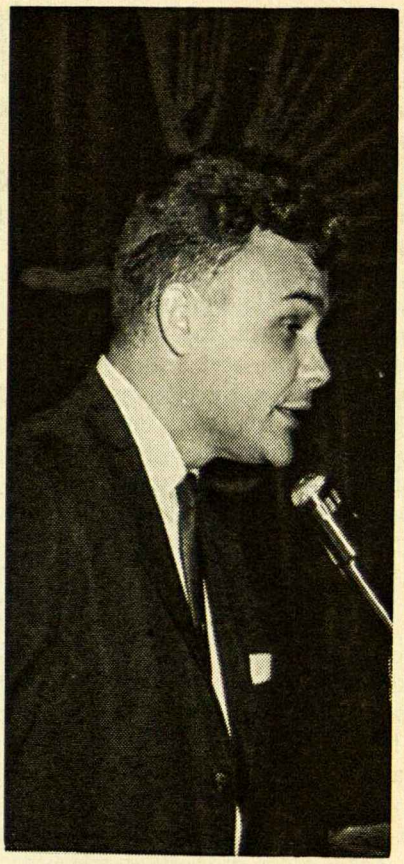

DR. ANTANAS SUŽIEDĖLIS

Paskaita skaityta Ateitininkų septintojo kongreso metu, Toronte.

"Stokime drąsiai į kovą garbingą" — byloja mums mūsų himno žodžiai. Ateitininkai didžiuojamės tuo, kad kiekvienoje garbingoje kovoje esame stoję drąsiai ir gausiai. Ir jei šiandien tėvynė šauktų savanorius kokion nors laisvinimo "brigadon", esu tikras, kad retas jaunuolis iš mūsų tarpo pabūkštautų ar sudvejotų. Lygiai taip pat, jei dabar rastumės gyveną religinio persekiojimo priespaudoj ir tektų rinktis tarp tikėjimo į Kristų ir karjeros, ar turto, ar net gyvybės, turbūt mūsų tarpe būtų nedaugelis, kurie Kristaus išsižadėtų. Situacijose, kurios reikalavo drąsos, heroizmo, ateitininkai visuomet egzaminą išlaikė.

Šiandien mūsų, **laisvajame** pasaulyje gyvenančių, niekas neverčia stoti "garbingon kovon" mirtino žygio ar aukščiausios aukos prasme. Niekas asmeniškos veiklos, reiškiamose aplinkoje mūsų idealų neniekina ir mūsų elgsenos nevaržo. Ir — nors tai paradoksališkai atrodytų — štai ir yra mūsų didžioji problema, mūsų krizė, mūsų egzistencinis klaustukas. Rodytųsi, turėtų būti atvirkščiai — juk turėtų būti lengviau egzistuoti pilnu žmogumi laisvės aplinkoje, kai niekas kalėjiman nekiša ir mirtinai negrasina, kai nereikia už idealo išpažinimą ir jo vykdymą kaskart mokėti pačios būties, buvimo rizika. O tačiau bėda ir problema yra tai, kad kuo lengviau idealą išpažinti, tuo sunkiau pasijusti vertai gyvenant. Kai idealo išpažinimo kaina nėra skaudi, tada nėra lengva pasakyti, kas iš tikrųjų kilnu ir kas tik savanaudiška, kas iš tikrųjų didinga ir kas gal tik pasididžiavimas. Šiuo atžvilgiu savo būsenos vertės pajautimo prasme — kur kas dėkingesnė ta situacija, kuri pateikia, nors ir skaudžias, bet aiškias alternatyvas: ištikimybės ar išdavystės, taurumo ar niekšybės, tvirtumo ar kapituliacijos. Tokių alterna-

tyvų akivaizdoje kilnius idealus išpažįstąs žmogus žino ir jaučia savo žmogiškąją vertę — jis ištikimas, ne išdavikas, taurus, ne niekšas, tvirtas, ne pasidavėlis, tikintis, ne abejojantis. Kankinio dalia todėl, žmogiškosios egzistencijos prasmės požiūriu, yra dėkinga dalia.

Mums toli gražu nuo kankinio dalies. Gyvenimas mus įspraudė į patogią būseną, kuriai bent šiuo tarpu negresia gyvybinės alternatyvos. Mūsų būsena yra nespalvinga, pilka kasdienybė, kurioje patys turime nuspręsti, kas mus prakilnina ir kas ne, kas iš tikrųjų verta didelių pastangų ir kas ne, kas yra ištikimybė ir kas tik savisauga, kas atvirumas ir kas lenkimasis pasroviui. Niekas nėra mums užbrėžęs, kaip kad buvo užbrėžta prieš 25-kerius metus, kruvinai ryškiu braižu: šitaip daryk ir būsi didvyris; šitaip — ir būsi niekšas. Mums patiems tenka tokią liniją kasdienoje užsibrėžti, ir ji turbūt nėra kur kas tokia ryški, kaip krauju užbrėžtoji; ji iš tiesų, tur būt, panašesnė į plačią juostą, kurioje neretai susilieja ir dorybė ir yda, ir kilnumas ir savo nauda, ir tiesa ir pasiteisinimas.

Ideologinėje plotmėje mes ir dabar rėžiam linijas labai ryškias. Esam įpratę spalvoti daiktus juodai ir baltai. Mūsų principai taip surašyti ir idealai taip nusakyti idėjinėje, ir tuo pačiu abstrakčioje plotmėje, yra iš tiesų labai aišku, ką reiškia būti geram katalikui, tauriam lietuviui, šviesiam inteligentui, doram savo šeimai ir darbščiam bendruomenei. O jei šitos linijos taip ryškiai nubrėžtos, kokia rodos problema, kokia bėda galėtų būti jų laikytis? Bėda visgi yra, nes dažnom progom skundžiamės patys savo netesėjimu ar tai nutolimu nuo rūpesčio savo lietuviškumu, ar organizacinės disciplinos stoka, ar vienas kito nesupratimu, ar slydimu pasroviui, ar ir religiniu neuolumu. Receptai, kuriuos prisirašome šitiems netęsėjimams gydyti, paprastai būna nustatymas gairių, tokių pat normatyvių, imperatyvių, įsakmių, paliepiančių, kaip ir patys principai. Būtent sakome — kadangi idealų vykdymas nėra pakankamai uolus tuo ar kitu atžvilgiu, tai turime štai tą ir tą daryti. Ir kadangi receptai lygiai įsakmūs, įpareigoją, kaip ir principai, nenuostabu, kad ir jų sėkmė ribota, nes ir jie atsimuša į tas žmogiškosios kasdienos silpnybes, dėl kurių pačių receptų prireikia.

I savo idealų vykdymą, tikslų siekimą ir su ateitininkiškuoju gyvenimu susijusias problemas rečiau tepažvelgiame kasdieniškojo žmogiškumo žvilgiu. Esame daug prirašę, ką reiškia būti ateitininku, ir koks ateitininkas turi būti. Bet rečiau tepagalvojame, kaip ir ką individualus žmogus, angažavęsis ateitininko idealams, veikia ir būna, ir kaip jis šituos prisiimtus idealus derina vison savo žmogiškojon būsenon.

Žvilgis į ateitininko žmogiškąją būseną — žmogišką silpnąja prasme — ir yra šio žodžio paskirtis. Žmogiška yra eiti su srove, linkti ton pusėn, kur lengviau; žmogiška laikyti save teisiu, žmogiška pasiteisinti, jei kas tavo tiesa suabejoja; žmogiška vertinti aukščiau tai, kas savo, negu kito, žmogiška pasididžiuoti, žmogiška pavydėti, žmogiška įsimylėt nebūtinai ten, kur protas veda. Tai nėra kilnioji žmogiškumo pusė, bet ji nėra dėl to mažiau svarbi. Svarbi todėl, kad kelyje į idealo nurodytus tikslus šita silpnoji žmogiškumo pusė veikiai gali parklupdyti, jei ji nebojama ir nesuprantama. Mūsų idealai, kaip kiekvienas aukštesnis žmogaus polėkis, turi darniai įsijungti į šitos silpnosios žmogiškumo pusės audinį. Kitaip idealas lieka tik minties, abstrakčioje plotmėje ir nepaliečia gyvenimo. Antrą vertus, lygiai kaip idealas žmogiškąją kasdienybę gali praturtinti, taip kasdienybė idealą gali taip parblokšti, išversti ir subanalinti, kad jis tarnautų tik žmogiškosiom silpnybėm. Šitą idealo ir kasdieniškojo žmogiškumo santykį suprasti ir yra užtat labai svarbu. Čia ir norisi bent keliomis mintimis, keletu pavyzdžių tą santykį nušviesti.

Pirmasis ir pagrindinis šios dienos ateitininko egzistencijos bruožas yra tai, kad ji dvilypė. Atsidūrę ir įsikūrę svečiose šalyse, dauguma mūsų visu intensyvumu gyvename du gyvenimus: lietuviškąjį ir nelietuviškąjį. Vakar šiuo metu buvau draugėje žmonių, kuriems nerūpi, kurie nesupranta ir net nežino mano šiandienos; šiandieną esu tarpe savųjų, kurių mano vakarykščioji diena jokia svarbia prasme neliečia, ir kurie mano vakarykščios dienos iš tiesų nežino, išskyrus labai bendra, nominalia prasme. Toks žmogiškosios egzistencijos dvilypumas žymi, be abejo, ne vien ateitininko būseną: tiesą sakant, ne kiekvieno ir ateitininko. Yra mūsų tarpe dar daugelis vyresniųjų, kurie niekur kitur intensyviai žmogiškąja prasme neegzistuoja, kaip tik lietuviškoje aplinkoje. Ribodami žvilgio apimtį, kreipiame šiandie dėmesį į jaunesniuosius. .

Kokia tokios dvilypės egzistencijos psichologija? Norėdami bent keliais bruožais tai nupiešti, visų pirma pažiūrėkime, kokios yra tos dvilypės būsenos aplinkybinės, ekologinės žymės. Pirma žymė yra tai, kad viena savo dvilypės egzistencijos puse esame nariai **daugumos,** t.y. turime visus kredencialus būti tokiais amerikiečiais, kanadiečiais ar australais, kaip ir kone kiekvienas kitas; o kita savo egzistencijos puse priklausome **mažumai,** kuri daugeliu atžvilgių sudaro pilną ir savarankišką visumą, bet kuri faktiškai yra to didesnio socialinio vieneto dalis. Tokiu būdu mes savo aplinkai priklausome ir joje veikiame dvejopu būdu: ir betarpiškai, ir pro lietuvišką ratelį. Tai viena dvilypės egzistencijos žymė: daugumos-mažumos distinkcija.

Kita žymė tai tarp šių dviejų aplinkų, daugumos ir mažumos, esančių ribų staigumas, aštrumas. Tarp reiškimosi lietuvių tarpe ir lietuviškom formom ir reiškimosi nelietuvių tarpe ir nelietuviškom formom nėra tęstinumo, o slenkstis. Kas yra turėjęs progos pabandyti suvesti tų dviejų aplinkų elementus į vieną aplinkinę krūvą, gerai žino, koks status tas slenkstis. (Šį statumą dramatizuoja ir didele dalim aštriai nurėžia jau vien kalbos skirtumas. Nenuostabu todėl, kad ir gerai lietuviškai kalbą jaunesnieji dažnai griebiasi kalbėti angliškai su lietuviais draugais. Tai aplinkos tęstinumo ieškojimas — lietuvį draugą, su kuriuo draugauji angliškai, jau gali įjungti ir į didesnės aplinkos draugų būrį, ir jau gali turėt visus krūvoj. Šitoks sprendimas mums tačiau nepriimtinas, nes esam principu užsiangažavę slenkstį išlaikyti, ir todėl per jį kopinėti).

Kadangi tos dvi mūsų egzistencijos pusės glaudžion vienumon nesiklijuoja, reiškia, kad jėgas, laiką, įsijautimą, įsigyvenimą turim tarp dviejų aplinkų dalinti. Šitai reikalauja balansavimo, derinimo ir kompromisų. Idėjinėje plotmėje derinimas ir balansavimas susidėsto labai dailiai; tokie idėjiniai sudėstymai, subalansavimai mums, ateitininkams, ypač nesvetimi. Nuolat kartojame reikalą

derinti profesinį specializavimąsi ir bendrąjį išsilavinimą; lojalumą šeimai ir pareigas visuomenei; religinį misticizmą ir pasauliečio gyveniškumą. Taigi lygiai lengvai sau pasisakome: turime būti geri lietuviai ir geri amerikiečiai, kanadiečiai ar t.t. Vienur tautybė, kitur pilietybė, ir kur čia sunkumas?

Sunkumas yra tai, kad kasdieniškojo žmogiškumo — ne principų — plotmėje balansavimas, kompromisai tarp dviejų egzistencijų pateikia kone tobulą dirvą žmogaus silpnybių puoselėjimui, ypač kai viena iš aplinkų yra daugumą, kita mažuma, ir kai tarp tų dviejų aplinkų negalimas veikus lydinys, o tenka kopinėti per statų slenkstį. Kiekvienam, kuris savo asmens išsipildyme, savo būties prasmėje yra silpnas, savęs nerandąs, dvilypė aplinka sudaro puikią progą lengva kaina įsitaurinti, lengvai save paties akyse praregėti teisiu.

na, gali rūstusis savo agresiją išreikšti, savo tulžį išpilti, jei ne mažumos aplinkoje? Jis gali sekmadienį visus artimuosius kvailais apšaukti, o pirmadienį, grįžęs į kitą aplinką, pasikęsti būdamas mielas ir malonus, ir nepajaučiąs, kad už tulžies pilstymą paprastai tenka atsiskaityti nemaloniom kainom. Slenksčio statumas tarp dviejų aplinkų nuo tokios atsakomybės apsaugo.

Vėlgi kitas žmogus gal išgyvena akylų religinį lūžį, ir to pasėkoje jis gal, kaip vadiname, atšalęs religinėj praktkoj. Vienalytėj aplinkoj šitoks žmogus tučtuojau susidurtų su kai kuriom šalutinėm problemom, kurias būtų priverstas spręsti. Žmonės juk šnibždėtų — "štai kaip dabar, toks didelis ateitininkas, o žiūrėk neuolus". Dvilypė aplinka labai patogiai tų šalutinių problemų leidžia išvengti. Gali prisirašyt prie tautinės parapijos už kelių mylių, o lankyt bažnyčią kur arti, ar gal

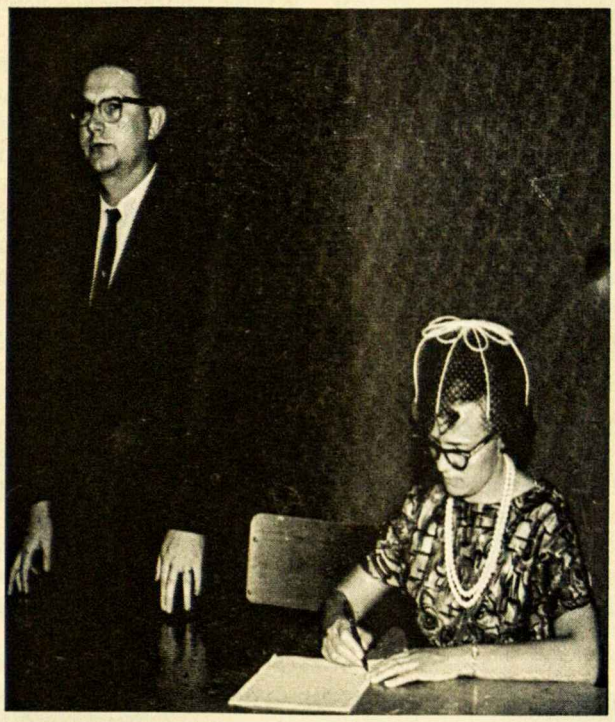

Dr. Vytautas Vardys, Ateitininkų Federacijos Tarybos pirmininkas, taria žodį Kongreso metu

Imkime pavyzdžiui kad ir tokį žmogų, kuris menkavertystės graužiamas. Čia nei vieta nei laikas aiškinti, kodėl tokių žmonių yra. Bet kiekvienas toks žmogus menkavertystės jausmo bando gintis, ir tai dvejopu būdu: arba nepaliaujamai savo vertę siekdamas įrodyti kuo šauniau atrodančiais, svaresniais žygdarbiais; arba nuo savęs vertinimo, nuo aplinkos akių ir kritiškų žvilgsnių pasislėpdamas, užsidarydamas. Mūsų gi dvilypėje egzistencijoje šitoks žmogus turi progą nuo menkavertiškumo jausmo gelbėtis ir įrodymu ir pasislėpimu. Jei esi menkas ir toks jautiesi — kur lengviau būti didingu ir svarbiu, kaip mažumoj, ir kur lengviau likti nepastebėtam, kaip daugumoj? Dvilypė egzistencija šitokiam žmogui sudaro idealias sąlygas gintis nuo žvilgio į savo tikrąją vertę, ką jis gal būtų priverstas padaryti, jei egzistuotų vienalytėje aplinkoje.

Paimkime kitą pavyzdį — agresyvų, piktą žmogų. Kodėl jis piktas, kodėl kandus, čia nesirūpinsim. Bet turime rūsčių žmonių ir savo tarpe. Kur kitur, pigesne kainet kelias paeiliui, ir kam tada bėda, ar Velykinės priėjai ar ne?

Mūsų dviejoms aplinkoms esant atskirtoms ir daugeliu atžvilgių dargi stipriai priešingoms, yra taigi proga rinktis iš kiekvienos ne tik tai, kas geriausio — kaip mes sau įpratę įsakmiai įtaigoti — bet ir tai, kas tuo ar kitu metu mums palankiausia ar parankiausia. Iš tiesų neretai galime sau taip parankiai pasirinkti, kad iš gyvenimo išsideram laimėjimą be kovos. Vienalytėje aplinkoje, sakysim, užėmęs kokią nors poziciją, gali būti pasisakęs nepopuliariai ir neturįs užnugario. Tokios nepopuliarios pozicijos atpildas yra tai, kad gali teisėtai sau prisiskirti, jog esi drąsus; tokios pozicijos kaina yra tai, kad negali jaustis saugus. Antraip vertus, pasisakęs už populiariąją nuomonę, negali savęs laikyti drąsuoliu, bet už tai saugu. Dvilypėje aplinkoje, kurioje mes esame, neretai sau susitvarkome dalykus taip, kad turim ir paskatinantį užnugarį ir teisę save laikyti kilniais išpažintojais nepopuliarių tiesų. Ir taip dėl to, kad kas vie-

noje iš mūsųjų aplinkų yra populiaru, tas kitoje dažnai labai nepopuliaru. Telieka da ktą perkelti iš vienos į kitą aplinką, ir galime save sveikinti už kankinišką drąsą. nerizikuodami pasijusti vieniši ir nesaugūs. Jei, sakysim, kuriuo klausimu lietuvių visuomenė yra perdėm "konservatyvi", galim paskolinti atitinkamą "liberalinę" idėją, amerikiečiuose gal labai populiarią, ir su ja lietuvių visuomenėje skinti misionieriaus vainiką. Arba atvirkščiai — turėdami kone vienbalsį užnugarį lietuviuose, galim mokyti amerikiečius, kad reikia bombarduoti Kiniją. Nei viena nei kita pozicija nebūtinai dėl to bloga, bet galime matyti, kaip dvilypėj egzistencijoj susidaro gundanti proga būti ir konservatorium ir liberalu be galimybės būti apkaltintam, kad veidus kaitalioji, kad nenuoseklus. Dviejose priešingose aplinkose kur kas lengviau, negu vienalytėje, rasti užnugarį kone kiekvienai pozicijai. Paimkim kraštutinį pavyzdį — ar nutartum nemokyti vaikų lietuviškai iki mokyklinio amžiaus, ar nutartum neleisti jiems iki to laiko kalbėti angliškai, vienoje ar kitoje aplinkoje galėtumei rasti daugybę dorų žmonių, kurie pritartų, dargi pagirtų už drąsą vienaip ar antraip elgiantis.

Kartų santykiuose taip pat galime rasti pavyzdžių. Kiekviena jauna karta, vienu ar kitu būdu, mažiau ar aštriau sueina į konfliktą su vyresniąja karta, ir išgyvena bei išreiškia šiokių tokių audrų santykyje su autoritetu. Kiekviena jaunoji karta vienaip ar kitaip senąją pataršo. Mūsų santykiuose betgi įmanoma vyresniąją kartą pataršyti, neprisiimant jokios tikros atsakomybės. Normalioje aplinkoje jaunesniojo karjera, veikimo laisvė ir plotis, jo reputacija tam tikrais atžvilgiais priklauso nuo vyresniojo, nes vyresnysis dažnai arba jo darbdavys, ar viršininkas, mokytojas, mecenatas, protektorius ar kt. Taršant vyresnįjį, taigi reikia arba neprotingos drąsos, arba takto, apgalvojimo ir atsakingo elgesio. O mūsuose galima vyresniam išdrožti pamokslą, iškritikuot iš tobulai saugios platformos kitoje aplinkoje, be jokio reikalo už tai prisiimt atsakomybę, nes jokia kasdienine, gyvybine prasme vyresnysis nebaido.

Iš šių kelių pavyzdžių galime matyti, kad dvilypėje egzistencijoje susidaro dėkinga proga gyvenimo šachmatuose susistatyti tokias taisykles, kuriomis negalima pralaimėti. Bėda žinoma čia ta, kad tokiose kautynėse ir tokiame žaidime negalima pralaimėti, mažai ar nieko nereiškia ir laimėti.

Dvilypė egzistencija, nors pateikdama dėkingą dirvą lengvam savęs įtaurinimui, sudaro ir tam tikrų žmogiškos kasdienybės sunkumų. Kiekvienas savisaugos manevras ką nors kainuoja, kainuoja taigi ir išnaudojimas dviejų aplinkų savo silpnumams. Kaina būtent ta, kad nėra jau taip lengva ir patogu tarp dviejų aplinkų kopinėti, ir iš tiesų gali norėtis kopinėti kuo mažiau. Dėl to tūlas jaunesnysis linksta kalbėti angliškai su lietuviu draugu, o tūlas vyresnysis nuo lietuviškos veiklos nežymiai "nusiima". Betgi ir šiuo atveju — palengva mažinant sau tarp dviejų aplinkų kopinėjimo naštą — lieka eilė spragų, kurios leidžia žmogui išsiteisinti. Mūsų mažojon aplinkon, kaip tik todėl, kad ji yra mažoji ir negali patenkinti visų žmogaus reikmių, įsispraudžia nenuoseklumų, kurie įgalina žmogų mažiau save tarp dviejų aplinkų dalinti, o vis dėlto principinį dviem aplinkom angažavimą išlaikyti. Pavyzdžiui štai koks nenuoseklumas: stengiamės išlaikyt savuosius, ir ypatingom pastangom jaunimą, lietuviškoje aplinkoj; laukiame ir reikalaujame, kad kiek galima daugiau, kiek beįmanoma, kiekvienas reikštumės lietuviškoj aplinkoj — menu, skaityba, socialiniu bendravimu, laisvalaikio užsiėmimais. Betgi gražiausius pagyrimo atestatus surašom ir giliausiai galvas lenkiam tiems iš mūsų, kurie sėkmingai reiškiasi nelietuviškoje aplinkoj. Išleidęs knygą lietuviškai gali likti nukryžiuotas, bet išleidęs angliškai stovėsi ant pedestalo. Didesnis regis nuopelnas prisimušti prie kokio nelietuvio svarbuolio — ministro ar kinų žvaigždės — ir ranką pakratyti, negu eilę metų aukoti šeštadienius lietuviškai mokyklai. Jei

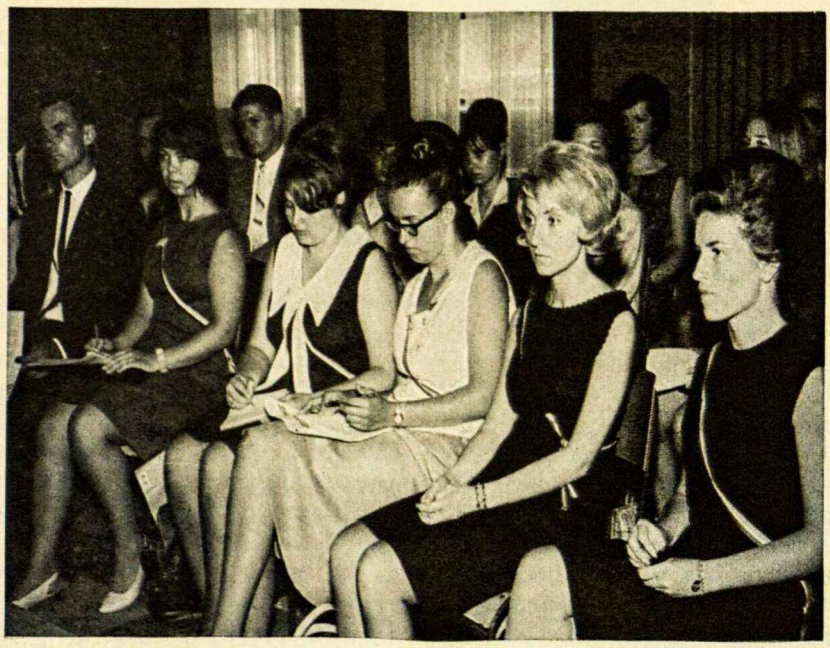

Studentų posėdis VII Ateitininkų Kongrese

kam nors išdega geresnis darbas gauti, tai paprastai apskelbiam, kad darban buvo "pakviestas" ir liaupsinam, kad tautietis garsus. Šitokios pagerbimų hierarchijos akivaizdoj argi nežmogiška išsivesti tokią sau palankią formulę: reikia man kilti svetimtaučiuose, ir taigi dėl Lietuvos labo reikia nuo lietuviškų rūpesčių nusiimti. Lieki ir taurus ir patogu, ypač kad tavo kilimo laipsnis ir vertė paprastai lieka tau pačiam įvertinti — niekas juk neparašys, kad tokioj mokslininkų konvencijoj tūlas paskaitė trumpą referatą vidurkinio lygio. O principiniam angažavimuisi lietuviškai aplinkai rodos pakanka, kad neišsižadėtumei vardo. Pasaulio nuskriausti ir susirūpinę, kad nežūtume, mes instinktyviai reaguojame į kiekvieną užtikrinimą, kad dar esam. Taigi tam, kuris garsiai pasako — "aš esu lietuvis, aš esu ateitininkas", — sukeliam ovacijas. Tam gi, kuriam tikrai aišku, kas jis yra, paprastai nereikia garsiai kartoti, bet toks mažiau ir katučių tesulaukia.

Keli čia suburti pavyzdžiai gal nėra labai taiklūs ar vaizdingi. Mintis betgi ta, kad dvilypėje egzistencijoje daug daugiau galima išvengti savęs konfrontacijos, pripažinimo savo ydų, silpnybių, trūkumų, klaidų, negu vienalytėje aplinkoje, kur ir silpnybė ir trūkumai, klaidos ir ydos persekioja tęstiniau ir be atvangos.

Klausimas todėl gali kai kam kilti — ar tai reiškia, kad tokia dvilypė situacija kylanti iš principo išlaikyti tautinę bendruomenę, išsaugoti ir puoselėti savitą kultūrą, žmogaus integralumu žalinga? Galgi būtų sveikiau, iš atskiro individo požiūrio, pereiti į vienalytę aplinką ir nekultivuot dirvos, kuri silpnybėm vešli. O mažąją aplinką ir rūpestį Lietuvos ir tautos likimu palikti tiems, kurie didžiojon aplinkon betarpiškai neįtelpa, nes jau nepajėgia prisilenkti, prisitaikyti.

Kam šitoks klausimas kyla, kyla, be abejo, padiktuotas tų pačių silpnybių, kurios ir tą dvilypę egzistenciją gundo savanaudiškai išnaudoti. Tai būtų klausimas tolygus šitokiam: jei mano tėvas ir motina divorsuoti, ar man nebūtų geriau tėvo ar motinos neturėti? Gal kai kam ir būtų geriau, bet tokia gėrybė tėra fantazijoje, ne realybėje. Negali tėvo ar motinos neturėti jeigu jie yra, gali tik jų išsižadėti. Galime ir mes, vardan vienalytės, normalios, nekomplikuotos aplinkos savo tautos išsižadėti; bet tokio akto, kaip sau nesiteisintume, negalime pavadinti geru vardu, o tik išsižadėjimu, išdavimu. Taip apsisprendę, turėtume gyventi žinioje, kad esame žmonės, išsižadėję tėvynės jos vargo valandoj.

Toks klausimas taigi negali kilti žmogui, kuris nuoširdžiai angažavęsis tiems krikščionybės ir doros principams, kuriems angažuojasi ateitininkas. Nereikia mums būtinai gąsdintis, šaukiantis teologijos ir bandant įrodyti, kad išsitautinimas yra maištas prieš Dievą. Galima juk teologuose rasti ir pažiūrą, kuri ištautėjimą išteisintų. Bet jei kas nors ir išteisintų, ateitininko idealai neišteisina. Jei tiki tuo, ką ateitininkai išpažįsta, tai šiandien teisaus kelio iš dvilypės egzistencijos į vienalytę nėra. Kol tėvynė varge, tol dvilypė egzistencija yra mūsų dalia, ar tai sunku ar lengva, ar tai ragina stiprėti ar gundo silpnėti.

Svarbu betgi suprasti, kad jei toji dvilypė egzistencija yra puri dirva silpnybių puoselėjimui, tai dar nereiškia, kad ji būtinai turi būti tik taip ir išnaudota, tik

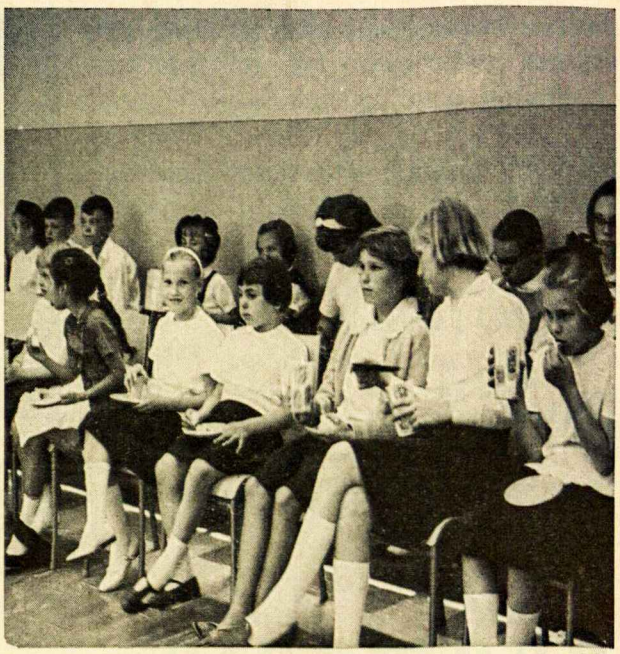

Kongreso vaizdas. Jaunučiai užkandžiauja

savo naudai palenkta. Tvirtam žmogui, tikram savo vertę, nes iš tiesų vertai gyvenančiam, nereikia pigių kelių, kad save tauriu praregėtų. Tvirtas žmogus puoselėja ne savisaugos manevrus, o darbą ir auką.

Tvirtasis žmogiškumas pilkoje kasdienybėje yra mūsų šios dienos pirmasis siekis. Mums reikia žmonių, ne kurie be atodairos tulžimi šlakstytųsi, o kurie būtų pajėgūs kitą pagerbti, rūpestyje padėti, varge paremti — nes tik tokie žmonės pagerbs ir tėvų žemę, ir šaukiami talkon ją darbu ir auka parems. Mums reikia žmonių, ne kurie savo nauda ir saugumu tesirūpintų, o kurie būtų pakankamai savyje saugūs, kad galėtų bandyti kas neišbandyta, tikėti ir tom tiesom, kuriom nepopuliaru tikėti, dirbti ir tada, kai niekas negiria ir nedėkoja — nes tik tokie žmonės tetiks į taikos korpusą tėvynei atstatyti. Mums reikia žmogaus, ne kuriam svarbu būti teisiam savo paties akyse, o kuris įgali prisipažint ir laimėjimus ir klaidas, nes tiktai toks žmogus gali ką nors atnaujinti.

Šiandien nesam šaukiami garbingon kovon. Laikas mus šaukia ne garbingai kovoti, o garbingai gyventi. Ne šiandien mums lemta įprasminti savo būtį didvyrių žygdarbiais, herojų auka, ne šiandien mums savo vertę paliudyti sprendimais, kurie žymi dvasios galiūnus. Mūsų šiandieninė dalia sergėti, kad neliktume žmonės silpnuoliai. Savęs įprasminimo užduotyje tai nėra dėkingas kelias. Priimkime tą kelią, kaip gal vieną iš tų stebuklingųjų, kuriais vesdamas, ir Lietuvą apvaizdoje laikydamas, Dievas dvasios galiūnus gamina ateičiai.

Sveikiname PETRĄ KAUFMANĄ, buvusį "Ateities" vyriausią redaktorių, ir AUKSĘ LIULEVIČIUTĘ sukūrus lietuvišką ateitininkišką šeimą.

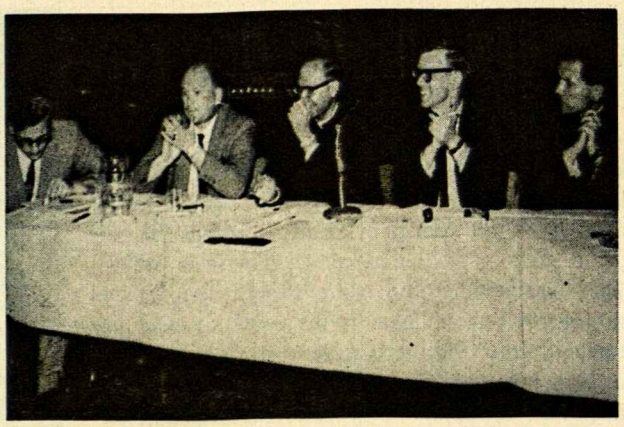

Simpoziumo dalyviai. Iš k. į d. dr. K. Keblys, moderatorius, A. Kasiulaitis, kun. K. Trimakas, S.J., J. Boguta ir kun. F. Jucevičius.

nuomonių kryžmuose

Septintajame Ateitininkų federacijos kongrese, liepos 3-4 d. Toronte, Kanadoje, pirmosios dienos popietyje smalsiausioji programos dalis buvo ypač gyvai *dr. Kęstučio Keblio* pravestas simpoziumas, diskutuojant ateitininkų laikyseną šiandieninių tautinių ir tarptautinių problemų atžvilgiu. Įdomiai simpoziumo dalyvių nuomonėms kryžiuojantis, simpoziumas vietomis įgavo jaunosios ir vyresniosios kartos dialogo pobūdį, neišsitekdamas vien tik ateitininkijos rėmuose. Šia prasme simpoziume keltosios mintys daugeliu atžvilgių yra aktualios ir bendrai visai išeiviškajai mūsų visuomenei. Tai turėdami mintyje, nors kondensuotu sakiniu, norime čia duoti mūsų skaitytojams simpoziumo minties tekmę, jo dalyvių ir publikos reagavimą ryškesnėse pokalbio frazėse.

Simpoziumo dalyviai, be jo moderatoriaus *dr. Kęstučio Keblio,* dar buvo: *kun. dr. F. Jucevičius, kun. K. Trimakas, SJ,* Studentų ateitininkų sąjungos dvasios vadas; *A. Kasiulaitis* ir *J. Boguta,* buvęs Studentų ateitininkų sąjungos pirmininkas.

Toliau tegu kalba patys simpoziumo dalyviai.

K. Keblys (simpoziumo moderatorius): Mūsų šios dienos tema savo esmėje yra atvirumo ir savitumo problema. Viena iš pagrindinių atvirumo savybių yra atsinaujinimas. Šiuo metu mus čia domina: atvirumas Bažnyčioje, atvirumas lietuviškoje visuomenėje ir atvirumas ateitininkuose. Tačiau atvirumą ne vienas galėtume aiškintis dvejopa prasme: teigiama ir neigiama. Kaip mes suprantame atvirumą?

Kun. K. Trimakas: Kiekvienam žodis gali reikšti ką kitą. Man ir atvirumo ir savitumo savybės suprantamos labai teigiamai ir pozityvia prasme. Atvirumas yra pats tikrasis kelias į savitumą. Atvirumas viskam, kas tik žmogų supa.

J. Boguta: Pirmoje eilėje reikalinga tolerancija, žmogaus ir minties supratimas. Tačiau atsiskleisti minčiai, tai nebūtinai ją pasisavinti.

Kun. F. Jucevičius: Žarstome dialektines sąvokas. Neretai laike apie tą patį laiką galvojama kitaip. Atvirumo klausime reikia žmones imti tokius, kokie jie yra.

A. Kasiulaitis: Mūsų atvirumo ir savitumo sąvokos yra tokios plačios, kad mums čia reikėtų turėti tam tikrą konkretų objektą ir tik jo kontekste sąvokas aiškintis ir ieškoti gyvenimiško sprendimo.

K. Keblys: Tad pasukime kalbą į konkrečias apraiškas. Sa-

kysim, kodėl Bažnyčioje dabar pabrėžiamas atvirumas?

Kun. K. Trimakas: Bažnyčia pradeda suprasti pačią giliausią ir tikrąją Evangelijos mintį. Užmezgamas dialogas net su ateistais. Iškeliama pasauliečių reikšmė Bažnyčioje.

J. Boguta: Man atrodo, kad Bažnyčia ėjo savo keliu, o pasaulis savo. Dėl to pasidarė būtina šiandieninė reformacija ir atvirumas gyvenimo eigai.

Kun. F. Jucevičius: Bažnyčios atvirumas pasidarė ne kokia Suvažiavimo pramoga, bet būtinybė. Gal ir per daug kieno nors anksčiau pareikštų nuomonių buvo beveik sudogminta. Tačiau šiandien krikščioniškos žmonijos grupės jau randa daug kur bendrą kalbą. Mes visi tampam krikščionimis. Mums lig šiol trūko tik paties svarbiausio — artimo meilės.

A. Kasiulaitis: Būti atviram tai dar nereiškia, kad reikia visus apglėbti. Pirmiausia atvirumas savitume. Niekas neprieštarauja, kad vietoj raidės turi būti pastatyta meilė. Tačiau būtiniausias dulkių nuvalymas savo paties viduje. Savęs atnaujinimas — pirmoje vietoje.

K. Keblys: Įdomu, koks turėtų būti atvirumas tam, kuris netiki?

J. Boguta: Norėčiau tik pridurti, kad ne ekonomija ar politika duoda svarbiausius atsakymus, bet religija.

Kun. K. Trimakas: Netikintis nėra nemoralus žmogus, bet tik tiesos ieškotojas. Reikia jį suprasti ir užmegzti su juo ryšius. Sienų sunaikinimas — mūsų darbas.

A. Kasiulaitis: Atvirumas yra iššūkis visiems katalikams atsiverti. Tai sunki pareiga.

Kun. F. Jucevičius: Kristus turi vargo ir su mumis — jis kenčia ir manyje ir netikintyje.

K. Keblys: Laikas būtų kalbėti apie atvirumą ir savitumą mūsų lietuviškoje visuomenėje.

J. Boguta: Lietuviuose apstu kažkokio užsikirtimo. Sakysim, nepatiko vieno kurio bendradarbio mintis, tai viešai ir dramatiškai atsisakoma pačios laikraščio prenumeratos. Mums, jauniesiems, taipgi sunkiau suprantamas dažnai pasitaikąs vyresniųjų užsimerkimas prieš civilinių teisių problemą.

K. Keblys: Kaip aplamai vertina mūsų lietuviškoji bendruomenė patį žmogų?

A. Kasiulaitis: Mūsuose šia prasme kur kas daugiau pakantos, negu kitose bendruomenėse ir kitose tautose.

Kun. F. Jucevičius: Čia jau reikės prieštarauti. Lietuvis pakantus tik iki tam tikro laipsnio. Ypač politikoj. Mes per dideli individualistai, todėl ypač neatviri.

Kun. K. Trimakas: Net ir užsistovėję tam tikruose kraštutinumuose: jeigu aš save laikau tautininku, tai man tik tauta, o visa kita lieka beveik jau nereikšminga; jeigu aš įprastinės kalbos prasme esu katalikas, tai man vėl prieš akis tik krikščionybė, lyg kitokių problemų sprendimai katalikui nerūpėtų.

J. Boguta: Nuolatinė Amerikos kritika taipgi reiškia mūsų uždarumą tik savo problemose, visus reiškinius vertinant tik pagal tai, kiek jie yra naudingi mums.

K. Keblys: Tur būt, yra ir tokia problema: mūsų išlikimas kaip uždaros salos.

J. Boguta: Saloje aš nenorėčiau likti. Man rūpi ir Dainava ir Alabama. Šiandien važiuoti į Lietuvą ir kovoti dėl jos laisvės dar nėra atėjęs laikas, bet į Alabamą reikia važiuoti jau šiandien.

A. Kasiulaitis: Žinoma, kad tik savuotėje užsidaryti negalime. Bet taipgi aišku, kad visų pasaulio problemų neaprėpsim. Šiandien yra žudoma tauta. Tėvas ir motina visada yra arčiau širdies.

Kun. K. Trimakas: Niekada nepaneikime kito žmogaus rūpesčio. Žiūrėkime į Lietuvą, bet neužmerkime akių ir prieš kitas problemas. O progų dirbt ir tam ir kitam geram tikslui niekada netruks.

A. Kasiulaitis: Bet kai mūsų pačių spaudoj Lietuvos problemos pabrėžimo nerandi ištisus mėnesius, tai jau kažkur kažkas yra netvarkoj.

J. Boguta: Mane (manau, kad ir daugumą jaunimo) labiau patraukia konstruktyvi veikla, o ne raštai ir kalbos.

K. Keblys: Peršokime pagaliau į ateitininko lietuviškoje bendruomenėje klausimą.

Kun. F. Jucevičius: Man atrodo, jog ateitininkai turėjome vadų, kurie dalykus matė tokius, kokie jie iš tikrųjų buvo. Jie turėjo principus, bet buvo atviri ir savo laiko balsui.

Kun. K. Trimakas: Kurie akstinai mus inspiruoja veiklai? Manyčiau, jog mes labiausiai ieškome savo vietos nūdieniniame gyvenime ir rūpinamės kaip išauginti tą lietuvišką ir katalikišką visuomenę.

J. Boguta: Apie lietuviškąją visuomenę tai dar bent pakalbame. Tačiau kaip katalikai pačios katalikybės savyje ugdymu rūpinamės toli gražu nepakankamai.

Kun. F. Jucevičius: Net ir tautybės problemų supratime lietuviuose pastebime nemažai prieštaravimų. Va, kad ir toks kanadiškasis pavyzdys: sielojamės savo tautiniais reikalais, tačiau ne vienu atveju visai nesuprantame, net smerkiame to-

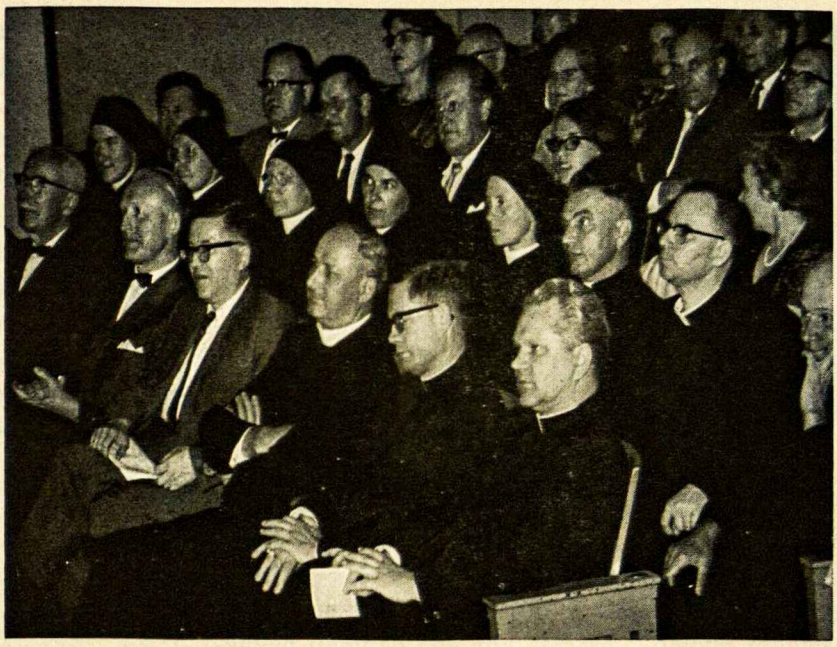

Kongreso vaizdas. Pirmoje eilėje antras iš dešinės sėdi vysk. Pr. Brazys, toliau sėdi vysk. V. Brizgys, Federacijos vadas dr. J. Girnius, dr. Sungaila ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas J. Bačiūnas

kios pat intencijos Kanados prancūzų pastangas.

A. Kasiulaitis: Aplamai būtų gera, kad visose šio simpoziumo keltose problemose, kai norėsime jas realizuoti pačiame gyvenime, būtume didesni realistai, lengvai nepasiduotume jausmui ar madai.

*

Po simpoziumo dalyvių pašnekesio gyvai pokalbin įsijungė ir gausi publika. Pokalbio simpoziumo tęsinyje buvo keliamos maždaug tos pačios problemos, įvairuodamos tik kai kuriuose niuansuose. Iš jų čia tik pora ištraukinių akimirkų.

Prel. V. Balčiūnas: Nenorėkime, kad Bažnyčia spręstų problemas, kurios bus žemėje po kelių šimtų metų, taipgi nerūgokime, kad Bažnyčia viduramžiais neakcentavo tų klausimų, kurie yra aktualūs dvidešimtame šimtmetyje. Bažnyčios problemos ateina taipgi su laiku.

Kun. V. Rimšelis, MIC: Nesusidarykime iš simpoziumo įspūdžio, kad nūdieninės Bažnyčios reformos yra Bažnyčios kitimas pačiuos pagrinduos. Ne. Bažnyčios mokslas lieka visada tas pats ir bekompromisinis. Regimu atsinaujinimu Bažnyčia tik gyvenimo naujas apraiškas sukrikščionina. Liečiant artimo meilės, pasiaukojimo ir rasinę problemą, pasakyčiau tik tiek: jeigu man pasiaukojant reikėtų mirti, tai pirmiausia mirčiau už Kristų, antroj vietoj už Lietuvą ir trečioj vietoj už savo artimą, nežiūrint, kurios jis tautos ar rasės būtų.

A. Barzdukas: Mane baisiai sujaudino netikėtas artimo meilės ir pasiaukojimo laipsniškas svėrimas. Auka ir meilė man yra nedalomos ir nepasveriamos. Čia man visada prieš akis Evangelijos gailestingojo samariečio epizodas..

(Nugirstas pašnekesys publikoje: "Na, o jeigu Barzdukas, kaip anas samarietis, pakelėje lygiai primuštus rastų savo tėvą ir visai nepažįstamą, o ant asilo galėtų paimti tik vieną, kurį iš jų pirmiausia jis gabentų užeigon?")

K. Keblys: Ačiū simpoziumo dalyviams, ačiū kantriai publikai, ačiū visiems, pokalbin įsijungusiems. Po viso šito, kokios nors rezoliucijos čia nesuformuluosime ir visiems priimtinų išvadų nepateiksime. Norėta tik pasidalinti mintimis tais klausimais, kurie daugumai iš mūsų yra pirmaleilės reikšmės, norėta tik pajusti, kur mes patys savam laike stovime. Jeigu šitas pokalbis kiekvieną individualiai ir organizaciją bendrai pakreips labiau domėtis atvirumo ir savitumo problema ir ateitininkų laikysena tautiniuose ir tarptautiniuose klausimuose, tai visi simpozininkai jausimės čia kalbėję ir ginčijęsi ne veltui. *(k. b.)*

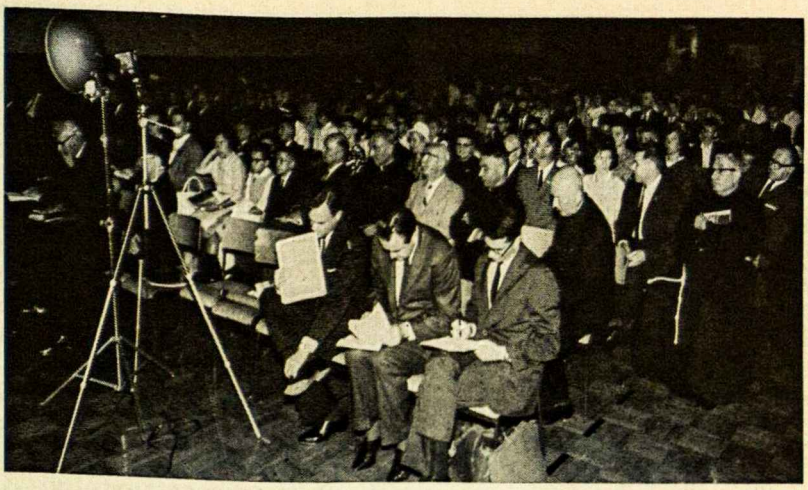

Kongreso vaizdas. Nuotraukoje matosi A. Barzdukas, dr. V. Vygantas, dr. A. Sužiedėlis.

atvirybė alabamai, ištikimybė dainavai

ROMUALDAS KRIAUČIŪNAS

Anna, Ill.

Jau kongresui atsidarius prie manęs prisėda mielas "Ateites" redaktorius ir pašnabždom užsiprašo, kad kongresą aprašyčiau. "Kad neturiu nė su kuo rašyti", bandau dar šiauštis. "Tai nupirksiu!" Ir nupirko. Tuo tarpu dar išsideru, kad rašysiu ne kaip kongresas paeiliui vyks, bet kaip aš į jį asmeniškai reaguosiu. Taip yra daug lengviau. Nereikia rūpintis viską apžioti ar pavardes paeiliui rikiuoti. Provinciškai kalbant, noriu čia dabar pateikti fenomenologišką įspūdžių vinagretą su keliomis realybės pupomis.

Kadangi daugelis mūsų subuvimų prasideda jei ne nuo Mindaugo krikšto tai nors nuo Voronežo laikų apvaikščiojimo, nesijausiu nevietoje pradėdamas nuo šių metų pradžios ar kiek anksčiau, kada spaudoje pradėjo rodytis žinutės apie ateinantį kongresą ir kada kokia tai Asta, nepasirašydama nė pavardės, ėmė pati sau viena

tiesti kongresinę liniją. Tik vėliau sužinojau, kad ta Asta yra ne kokia pagyvenus panelė, bet naujai įkurta Ateitininkų Spaudos Tarnyba. Nebeturiu tų straipsnių, nebeatsimenu nė paskirų minčių, bet užsiliko koks tai neskanus skonis. Nežinau ar per vienapusiškai į reikalus buvo žiūrėta, ar būta visažinančio pamokomojo elemento, ar tik Astos su senmerge suplakimas — betkuris iš šių nepataikaująs mano skoniui. Kaip ten bebuvo, reikia pripažinti, kad spauda buvo gerai išnaudota netik kongreso reklamai, bet ir gilesnių minčių pristatyme. Pats kongreso šūkis dinamiškumu bangavo, o akcentavimas atvirybės laikui, tai pastatant šūkio pradžioje, intriguojančiais viliojo ruoštis į kongresą.

Pagaliau pasirodė ir kongreso darbotvarkė, bet ji vos neatbaidė nuo važiavimo. Tik dvi paskaitos, sau galvojau, ir tos bus vėliau atspausdintos. Kam gi dar trenktis tūkstantį mylių. Matomai buvau jau užgrūdintas perkrautų programų ankstyvesniuose sąskrydžiuose. Gerai, kad kongreso planuotojai nepasidavė tai tradicijai. Bet vistik būtų gaila praleisti kad ir dvi paskaitas, ypač kai jos bus kongreso ribose. Šis būtų jau trečias kongresas, kuriame kėdę užimčiau, taip kad galėtų ir šiokia tokia tradicija iš to užsimegzti. Be to bus įvykių, kurie programoje nepažymėti. Bus draugų, su kuriais nuo pereito kongreso alus negertas. Bus asmenybių, kuriuos iš tolo gerbiu ir kuriuos būtų smagu gyvus išvysti. Reikia važiuoti!

Sekantis kongresas Pennsylvanijos kasyklose

Dvidešimts valandų kelionė išpinta spėliojimais, lūkesčiais ir pokongresinio nusivylimo pranašystėmis. Suvažiuos, pašnekės, rezoliuciją kitą išneš ir vėl viskas apsiramins. Matomai galvojau apie kitus, savęs į kongreso pasisekimo atsakomybę neįtraukdamas. Amerikos valdžia bent kasmet primena, kad Lietuvos okupacijos nepripažįsta. Kad kongresas nebus vien trumpalaikė manifestacija, vilties teikė "Ateities" išjudinti daugiaspalviai jausmai ryšium su kaikurių laiko apraiškų pristatymu.

Ir taip bedūmojant kilo mintis, kad per kraštus besipilančią jaunimo energiją būtų daugelkaip nukreipti. Yra faktas, kad nevienas jaučiasi asmeniškai įsivėlęs į gyvenamo krašto skriaudas ir vargą. Lenkiame galvas prieš tuos, kurie jaučia atsakomybę tas neteisybes pašalinti. Taipgi lenktume galvas ir prieš tuos, kurie imtųsi iniciatyvos savaitę ar mėnesį į metus praleisti kartu su mūsų broliais Pennsylvanijos kasyklų miesteliuose. Ten lietuvių dar yra daug, tačiau nevienas yra metų naštos prispaustas ir su širdgėla įsitikinęs, kad su juo gali baigtis ir gyvoji lietuvybė. Kodėl nebūtų galima vietoj vasaros stovyklos, ar šalia jos, keliems tuzinams užsidegėlių praleisti laiką kartu su anų laikų lietuviškais švyturiais? Lietuviška daina, šokis ir žodis gal nevienam būtų didžiausias atpildas už jų ankstyvesnį triūsą. Be abejo būtų progų ir kasdieniškai talkai ar tai prie namų ruošos ar kambarėlio perdažyme. Būtų proga atkreipti dėmesį ir tų, kurie save dar laiko lietuviškos kilmės, bet jau yra paskendę šio krašto reikaluose. Su darbu ir noru nebūtų nerealu sekančiam kongresui susitikti mūsų pirmūnų pramintuose šlaituose.

Panaši mintis jau buvo anksčiau mesta lietuviško taikos korpuso Pietų Amerikai vardu. "Ateitis" ir čia galėtų parodyti iniciatyvos paleisdama šiuo reikalu išsamių straipsnių ciklą. Potencialo yra, tik reikia jį užverbuoti. Galimybių yra daug šias mintis toliau begvildenant, bet dabar dar pats kongresas prieš akis.

Žvilgsnis į pinigus ir ateitininką

Pagal iš anksto paskelbtą darbotvarkę kongresas bus atidaromas dešimtą valandą. Kad užsiregistravus ir daugiau pasižmonėjus atsirandame salėje valandą prieš, tačiau vos už parašą sumokėjus po dolerį garsiakalbiai jau kviečia visus sėstis. Pagal ką tik gautą vadovą atidarymas atkeltas valanda pirmyn. Kiek žmonių dėl to pavėlavo, sunku pasakyti. Tačiau nevienas iš vėliau atvykusių "nebespėjo" užsiregistruoti ir gal gerai padarė. Tiesa, už dolerį gavome vadovą, bet jį buvo galima gauti perkant koncertui bilietą arba pačią darbotvarkę rasti praskleistuose "Tėviškės Žiburiuose". Būtų buvę smagu gauti kokį kaspinėlį su kortele pavardei, ar kokį ženkliuką. Mačiau kaiką su apvaliais ženkliukais, rodos žalios spalvos, bet nežinau ką tas ženkliukas reprezentavo. Žinau tik, kad per registraciją gavau tik vadovą ir kad daugumas dalyvių irgi liko nepaženklinti. Būtų buvę dar geriau gauti kokį prasmingą lapelį, tinkamą priklijuoti ant automobilio kampo. Jeigu norime Lietuvai laisvės, kodėl ir kitiems to nesakyti. Proga iš tolimų kampų suplaukusias mašinas pakinkyti dykai, bet prasmingai reklamai buvo praleista.

Susiradau kėdę pačioje paskutinėje eilėje. Strateginė vieta. Galėsiu sekti ne tik kas priekyje darosi, bet tuo pačiu daboti kas dar į salę ateis.

Pagaliau ir kongreso atidarymas! Šiurpas per nugarą neperbėgo, kaip būna daug smulkesniuose suėjimuose. Atidarymas vystosi preciziškai ir be didelių ornamentų. Pasigendu vėliavų įnešimo. Po invokacijos ir atidaromojo žodžio nuskamba ateitininkų himnas. Sugiedu automatiškai, kaip Sveika Marija per rožančių, nesustodamas prie žodžių prasmės ir gelmės. Salėn vis dar renkasi besivėluojantys. Sukviečiamas prezidiumas. Liaudis ploja, bet nelabai matosi kam. Prezidiumo susodinimas ant tų pačių grindų su kitais dalyviais prezidiumą paskandina į nematomumą.

Federacijos tarybos pirmininkas trumpai, bet uždegančiai visus kviečia nevengti rimto dialogo ir siūlo horizontus priartinti prie tikrovės. Kongreso šūkis aptariamas plačiau ir konkrečiau. Publika jau priruošta tolimesniam minties gvildenimui. Tačiau liekant ištikimu darbotvarkei pradedama kalbėti apie naminius federacijos reikalus ir pinigus. Ausyse skamba doleriai ir centai, neišplatintų knygų egzemplioriai ir pasiteisinimas stamboka kelionių išlaidų suma. Prieky besėdinti pora šnabžda, kad netinka per idėjinio kongreso atidarymą apie pinigus šnekėti. Nežinau. Centai daug kam rūpi, bet būtų buvę tiksliau iš anksto išdalinti paruoštus pranešimus. Skaičių mėgėjai būtų galėję patikrinti ar aritmetika balansuojasi.

Seka žvilgsnis į ateitininką žmogų iš psichologinės pusės. Paskaitininkas įstengia įtraukti dalyvius ne tik į atydų klausymą, bet ir į besitęsiantį dialogą su savim Šen ir ten pritariančiai linkčioja galvos. Klausom paskaitos apie save. Tokios nebūna nei sausos nei nuobodžios. Trys šimtai su puse girdi apie save. Arti stebuklo!

Paskaita piešia mūsų egzistencijos dvilypumą ir tarpe esantį aukštą slenkstį. Tuo pat metu už salės

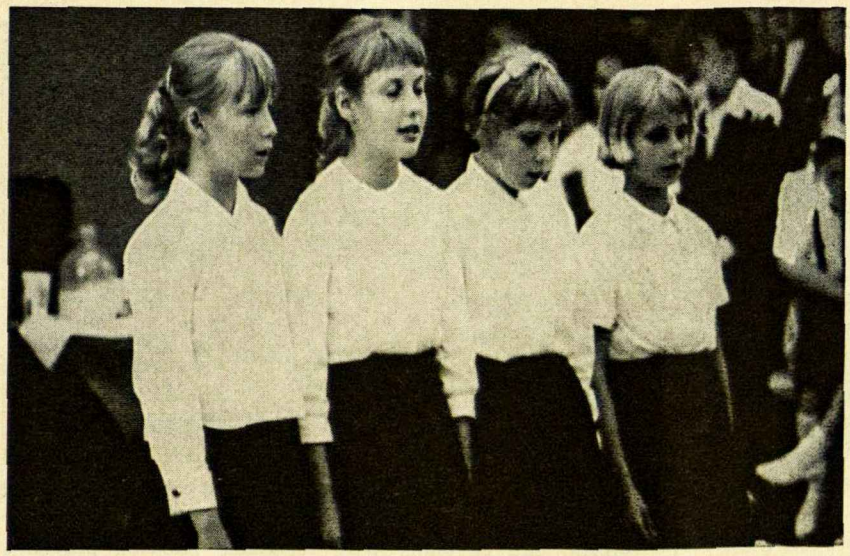

Moksleivės atetininkės duoda įžodį kongreso metu.

slenksčio skamba klegesys ir per plyšius į salę skverbiasi triukšmas. Ateitininkai gali būti gyvi labai konkrečiai, sau pagalvoju ir vėl keliu galvą paskaitininko pusėn. Lietuviam tautybė sudaro sąlygas gintis nuo žvilgsnio į save... Pasisakant už populiarią mintį nereikia drąsos ir neprarandamas saugumas... Gyvenimo žaidimui galima pasistatyti tokias taisykles, kad nepralaimėjus... Laikas šaukia ne garbingai kovoti, bet garbingai gyventi.

Pasigendu žvilgsnio į ateitininką kaip ateitininką. Girdžiu tik apie lietuvį kaip mažumos atstovą. Po keturiasdešimts minučių paskaitos plojame, nes pasibaigė, bet ne todėl, kad pasibaigė. Dar plojimui nepasibaigus išgirstu pirmą vieno klausytojo reakciją. Sako, kad paskaita gera, bet saugi.. Plojimas vos pasibaigė, bet jau atgal žnybia. Kiek vėliau kitas dalyvis, girdėjęs paskaitą, manęs be gėdos klausia apie ką paskaita buvo. Kagi, nupaišiau diagramą su slenksčiu per vidurį. Vienoje pusėje yra mūsų savaitgaliai, baliukai ir šis kongresas, o kitoje kasdieninė duona ir gyvenamojo bloko kaimynai.

Po pertraukos vėl grįžtama prie pinigų. Šį kartą ateitininkų šalpos fondo. Fondas veikia be reklamos, bet efektingai ir taupiai. Sužinome, kad per penkmetį turėta vienuolika tūkstančių pajamų. Kasoje yra $3640.59.

Federacijos generalinis sekretorius vikriai pristato "Ateities" leidėjo dilemą, iškeltą moksleivių centro valdybos, pritardamas minčiai, kad "Ateitį" turėtų leisti federacija. Kame to užkulisiai ir kas už to ištikrųjų slepiasi, tegalima tik spėlioti. Būtų gaila, jei už šio klausimo iškėlimo slapstosi bandymas ::palaidūnę" "Ateitį" grąžinti po tėvo sparnu.

Kongreso mišios už mirusiuosius palieka ne tik atmintiną garsinį įspūdį, bet ir gilų tautiniai religinį išgyvenimą. Tai mano pirmas dalyvavimas mišių aukoje lietuviškame fone. Tepasigendu tik žadėto pamokslo.

Seka bendri pietūs. Tušti pilvai, bet pilna svetainė. Už valandėlės situacija apsimaino. Matomai patyrusios patarnautojos visus greit apibėga, o vyrai ranką prilaikydami išpilsto kanadiško vyno atsargas. Pavalgius dar laiko yra. Buvo laisvų momentų ir tarp patiekalų, bet lietuviška daina taip ir neužsimezgė. Gal ankstoka. Bus gi dar tam visas vakaras.

Nebeužtvenksi upės bėgimo...

Tik su penkių minučių pavėlavimu pradedamas simpoziumas. Punktualumas viena iš šio kongreso dorybių. Atvirumas ir savitumas tai yra du taškai, apie kuriuos audžiamos simpoziumo dalyvių mintys. Simpoziumas pašnekesio formoje, bet pradžioje vystosi gana atsargiai. Tai vistik ne pokalbis prie alaus bokalo. Čia ausis ištempusi klausosi minia. Klausosi, bet nemato iš kur balsai ateina.

Po sąvokų aptarimų sustojama prie atvirumo bažnyčioje, lietuviškoje visuomenėje ir ateitininkuose — organizacinėje ir asmeninėje plotmėje. Nebandant pristatyti visų iškeltų minčių drąsiai galima emocinėje plotmėje visą simpoziumą ir ypač iš to kilusias diskusijas pažymėti Dainavos ir/ar Alabamos etikete. Tai simbolizuoja mūsų egzistencijos dvilypumą, aptartą rytinėje paskaitoje. Tame atsispindi pačio kongreso šūkis.

Vieni kalbėtojai akcentuoja išėjimą į pasaulį, kaip žmogumi. Pabrėžiant dainavietiškus (lietuviškus) reikalus, nereikia užmiršti ir kitų problemų. Kiti prisibijo pabirimo po platų pasaulį ir jo skriaudas. Treti gyrėsi, kad važiavo į Dainavą, ne Alabamą ir buvo palydėti plojimų. Atkreipiamas dėmesys į mumyse užtinkamus prieštaravimus ir priešingybes. Amerikoje mada turėti tam tikras nuotaikas negrų mažumai. Tuo tarpu Montrealio lietuviai, aišku nevisi, nekenčia prancūzų dėl jų kovos už prancūziškumą. Ir čia man prisiminė lietuviškosios gimnazijos laikai, kada buvo skiepijama neapykanta lenkams ir žydams. Objektai keičiasi, bet neapykanta ar bent žvairavimas lieka amžini. Margaspalviai pasisakymai svyruoja nuo nuoširdumo iki išmėgintų šūkių, nuo šovinizmo iki artimo meilės išpažinimo, nuo nedrąsių priekaištų iki kvietimo talkon. Bene ilgiausiu plojimu palydimas vienas nuoširdus ir tiesus klausimas — ar artimo meilėje yra gradacija, ar klausiama giminystė ir tautybė. Plojau ir aš, ir ne iš mandagumo ar įpratimo. Plojau, nes jis kalbėjo ir už mane ir daugelį kitų. Išeitų, kad plojau sau. Bet plojau!

Vien tas popiečio pokalbis buvo užtektinas atpildas už atvažiavimą kongresan. Simpoziumas paliko mane susirūpinusį, bet kartu parodė, kad nesame supančioti tradicijų ir nesame atbaidomi nepopuliarumo rizikos.

LIETUVOS NACIONALINĖ M[illegible]DO BIBLIOTEKA

Koncertas per ilgas, šokiai per trumpi

Ypač tiems, kurie bandė abu dalykus sujungti vienan vakaran, koncertas prailgo. Koncerte salė sausakimšė — per keturi šimtai galvų. Ir koncertas prasidėjo laiku. Gėda sakyt, bet pavėlavau dešimt minučių. Iš koncerto, ypač pirmosios dalies, tikėjausi ko tai kito, bet nenuobodžiavau. Buvo staigmena, kai pirmosios dalies gale publika sukilo ateitininkų himnui. Apie koncertą turiu ir daugiau įspūdžių, bet čia būsiu saugus. Sakoma, kad menininkai yra jautrūs netašytai ir mėgėjiškai nuomonei.

Šokiai tik tokiais ir buvo. Nieko lietuviško šalia polkutės, nors nieko kongresiško ir nebuvo žadėta. Pasigedau spontanišškos dainos. Buvo daug dailaus jaunimo. Jau dabar aišku, kad kongreso išorę galima charakterizuoti gausumu ir punktualumu. Gerai, kad bent dalis šokėjų į koncertą nė nevažiavo, nes nebūtų radę vietos nė stovėti. Jaunystė nemėgsta nei stovėti nei kėdėje sėdėti..

Prisipažint, nusižemint, atsivert

Ir vėl žmonių kamšatis. Šį kartą jau bažnyčioje. Prisipažint, nusižemint, atsivert — tai pagrindinė sekmadienio pamokslo mintis. Mes nesam be dėmės, be kaltės už tai kas pasaulyje darosi. Nusikalsti galima veiksmu ir nedarymu... Pastebėjau, kad pamokslas buvo užrašytas į juostelę. Būtų privalu pamokslą nurašyti ir atspausdinti, kad nebūtų užmirštas su kongreso užsidarymu. Mintys yra tiek taiklios ir smeigiančios, kad nesistebėčiau, jei savisaugos jausmas nevieną privertė jų neišgirsti, o kad ir išgirdus pritaikyti tik savo kaimynui.

Po pietų uždaromasis posėdis. Septyni šimtai kėdžių ir sienos aplipusios žmonėmis. Šį kartą prezidiumas užkraustomas ant scenos. Atsiranda ir vėliavos. Visų akivaizdoje prisaikdinama trys grupes moksleivių. Jau po kongreso buvo rašyta, kad įžodį davė arti du šimtai jauniausių federacijos narių. Aš, tačiau, nepriskaičiau nė šimtinės, bet ne skaičiuose pasisekimas ir įkvėpimas. Tie ir kiti moksleiviai netik kad skaitlingai dalyvavo kongrese, bet priedo dalyvius dar pradžiugino su "Pirmyn, Jaunime" leidiniu, kurį su mandagiu užžsispyrimu aktyviai platino. Teko nugirsti, kaip du platintojai tarp savęs angliškai planavo platinimo strategiją. Taip, angliškai planavo kaip čia geriau lietuvišką žodį paskleidus.

Nematome laimėjimo, bet juo tikime!

Seka Federacijos vado žvilgsnis į mūsų idėjinius pagrindus ir laiko uždavinius. Atvirybė gyvenimui ir atvirybė sau pačiam... Mes reiškiame pagarbą praeičiai, bet skiriame dėmesį dabarčiai... Mums pakanka kiekybės, bet neužtenka kokybės... Norime veiklos, bet baidomės veikimo... Principingumas nereiškia sustagarėjimo ir moderniškumas nereiškia madų vaikymosi... Yra skirtumas tarp kovojimo už ką ir kovojimo prieš ką... Rasinis klausimas yra veržimasis pro atviras duris... Yra pagunda tautiškumą garbinti ar nuvertinti... Nematome laimėjimo, bet juo tikime.

Su plojimu apleidžiu salę ir pradedu tūkstantį mylių geografiškos Alabamos link. Važiavau kongresan ne tam, kad išsižadėčiau savo kasdieninio kaimyno. Su juo dalinuosi ne tik karštą klimatą ir dienos prakaitą, bet ir viltį laisvam ir teisingam rytojui. Jau sugrįžau atgal, bet jaučiu, kad dar tolimas kelias iki atvirybės laikui, atvirybės sau. Nesijaučiu vienišas šioje kelionėje.

NĖRA

Nėra mūsų tarpe dievų —
Tiktai žmonės.
Jei nėra išmintingų, nėra ir kvailių,
Tad būkim patenkinti šitokiu stoviu
Ir, bėgant dienoms pražūtin,
Neskelbkime šventųjų, herojų,
Bet, pamąstę rimtai, tarp drąsių ir
bailių
Pasiliksim patenkinti šitokiu stoviu.

Darius Bražys

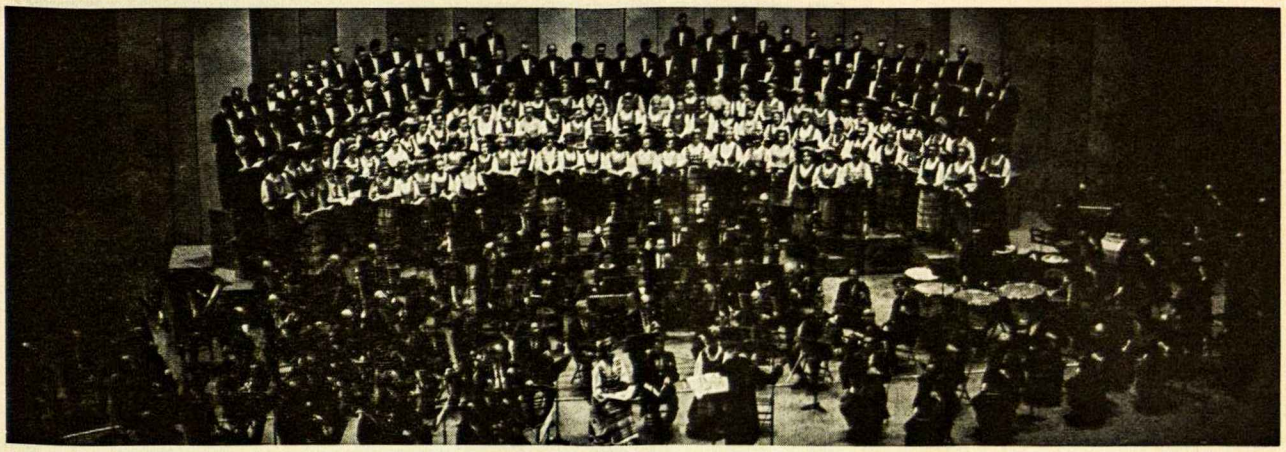

Čikagos Lietuvių Operos choras, talkininkaujant kitiems chorams, išpildo Tėv. Bruno Markaičio "Vilniaus varpus"

25 kovos ir vergijos metai

Be tėvynės negaliu sušilti
Svetimojo židinio liepsna,
Be tėvynės ir gyvent ir mirti
Visoj žemėj vietos negana.
(Iš "Vilniaus Varpai" —
K. Bradūnas)

Šįmet laisvojo pasaulio lietuviai mini 25-jį kartą Lietuvos užgrobimą. Praėjo jau ketvirtis šimtmečio nuo tos dienos, kada sovietinio okupanto batai sumynė mažos tautos teises į laisvę ir nepriklausomybę. Neeilinė ir nedžiaugsminga yra mums visiems šitoji sukaktis. Užtat nenuostabu, kad mūsų krašto žmonės šią sukaktį daug iškilmingiau ir paminėjo.

Įspūdingiausias minėjimas, kaip ir pridera, įvyko laisvojo pasaulio lietuvių sostinėje Chicagoje, kur sutelktinėmis meno jėgomis buvo išpildytas Giuseppe Verdi Requiem ir Bruno Markaičio Vilniaus Varpų kantata. Šio neeilinio minėjimo rengėjai Chicagos Lietuvių Opera dedikavo tą atmintiną popietę mūsų kovotojams dėl laisvės prisiminti. Ta proga išleistoje programoje buvo įdėtas ir Lietuvos partizanų laiškas, atneštas pačių partizanų.

Tiek pati meninė programa, tiek leidinys gražiai įsipynė į tą grandinę minėjimų, kuriuos suruošė laisvasis pasaulis paminėti tiems, kurių balsas amžiams nutilo.

Chicagiečių suruoštasis minėjimas atkreipė net svetimtaučių spaudos dėmesį. Pirmą kartą milijoninio tiražo laikraštis atspausdino ta proga editorialą. Neliko kurti šiam minėjimui ir kitų tautybių laikraščiai bei diplomatai. Žodžiu — labai gražu, kad taip gražiai paminėta skaudūs įvykiai. Bet...

Bet lyg nuožmus šešėlis dažnai perbėga piktnaudojimą to, kas mums yra švenčiausia: tai pigus švaistymasis, lyg rinkimuose, kitų herojiškais žygiais ir be pagarbos nuolat minimas partizanų kraujo praliejimas. Mus tai gąsdina ir skaudina.

Mes suprantame, kodėl okupuotoje Lietuvoje ruošiamas 25-jo "išlaisvinimo" metų minėjimas ir kodėl ten likusieji yra prievartaujami šokti ant savo brolių kapų.

Mes suprantame, kodėl Jungtinėse Tautose kolonijalizmas ir imperijalizmas interpretuojamas taip, jog jis būtų taikomas tik Vakarams.

Bet... mes nesuprantame, kodėl yra žmonių net ateitininkuose, kurie partizano vardą naudoja paprasčiausiuose pasikalbėjimuose ir lieja jų kraują iš kairės ir dešinės paprasčiausiuose diskusiniuose klausimuose. Mums toks nesiskaitymas su šventenybėmis atrodo ne tik didelis nesusipratimas, bet taip pat ir tos didžios aukos išniekinimas lygus šokiams ant kapo. Ir todėl mes galvojame, kad neleistina niekam išniekinti to, kas visiems yra šventa. Negalima grubiai ir be pagarbos savo nesugebėjimus kovoje dėl tautos išlaisvinimo dangstyti kitų herojiškais darbais ar vardais.

J. Š.

PAS AUSTRALIJOS ATEITININKUS

Kun. J. Borevičius Newcastelio ateitininkų tarpe

Po Šiaurės Amerikos lietuvių krepšininkų atsilankymo Australijoje, pats žymiausias įvykis šio kontinento lietuvių gyvenime buvo misijos, kurias pirmą kartą 15 tremties metų bėgyje lietuviškai šeimai Australijoje pravedė tėvas Jonas Borevičius, S.J., atvykęs iš Čikagos. Jos įvyko 16-koje Australijos lietuvių kolonijų.

Nepaprastai gausus dalyvavimas misijose, klausytojų giliai išgyventi pamokslai ir puikūs atsiliepimai lietuvių ir anglų spaudoje bei televizijoje, lengvai leidžia suprasti — kiek daug gero misijos davė šio kontinento lietuviams. Šios misijos — tai dvigumas laimėjimas Australijos lietuviams: religinis ir tautinis atgimimas.

Newcastelyje misijos prasidėjo liepos 8 d. Jos praėjo nepaprastai pakilioje nuotaikoje ir baigėsi sekantį sekmadienį, didingai skambant Lietuvos himnui. Ypatingai skaitlingai jose dalyvavo Newcastelio jaunimas, kuriam tėvas Borevičius visoje Australijoje skyrė daug dėmesio. Susirūpinęs jo lietuviškąja ateitimi, patarė jam keltis į didesnius lietuvių centrus, kuriuose jam būtų lengviau išlaikyti savo lietuviškąjį charakterį ir prasiveržti į platųjį gyvenimą.

Newcastelio ateitininkų įžodžio metu. Nuotraukoje matyti Newcastelio lietuvių kapelionas, tėvas J. Borevičius, V. Jazbutis ir J. Burokienė

Savo darbą Newcastelyje misijų vadovas apvainikavo, priimdamas ateitininkų įžodį. Iškilmės vyko ten pat šv. Lauryno bažnyčioje, Broadmeadow priemiestyje. Tai buvo giliai jaudinantis momentas, kurį jautriai išgyveno ne tik jaunimas, bet ir suaugusieji parapiečiai, misijų dalyviai. Tautiniais rūbais pasipuošusios lietuvaitės — Benigna Zakarauskaitė, Danutė Skuodaitė, Renatė Jazbutytė ir Zita Gasparonytė — kryžiaus ir Aušros Vartų Marijos vėliavos akivaizdoje prie didžiojo altoriaus ryžosi ištikimai tarnauti Dievui ir Tėvynei ateitininkiškų idealų dvasioje.

Įžodį pravedė Newcastelio lietuvių kapelionas, dalyvaujant Vyt. Mačernio kuopos at-kų pirmininkui V. Jazbučiui ir J. Burokienei. Tėvas J. Borevičius At-kų Federacijos vardu priėmė įžodį ir įteikė kiekvienai davusiai įžodį ženklelį. Sendraugė J. Burokienė Newcastetlio at-kų vardu papuošė jaunąsias ateitininkes prasminga gėle ir žaliomis rūtomis. Vėliau T.B. davusias įžodį sveikino At-kų Federacijos ir josios vyriausiojo vado Dr. Juozo Girniaus vardu.

Įžodis baigtas "Marija, Marija".

Sendraugis

Moksleivių Ateitininkų S-gos Ideologiniai Kursai

Birutė Barauskaitė

MAS ideologiniai kursai įvyko balandžio 30, gegužės 1 ir 2 d.d. Balandžio 30 d. vyko registracija Apreiškimo parapijos mokykloje, o patys kursai gegužės 1 ir 2 dieną Maspeth'o parapijos salėje. Kursų tema: "Ateitininkas naujame pasaulyje". Kursuose dalyvavo moksleiviai at-kai iš viso rytinio pakraščio, būtent iš Bostono, Worchesterio, Philadelphijos, New Yersey, Putnamo. Iš viso apie 60 moksleivių. Šeštadienį (gegužės 1 d.), po bendrų pusryčių klausėmės pirmos paskaitos, kurią skaitė kuopos globėjas p. A. Sabalis. Paskaitos tema: " Lietuvis naujam pasaulyje". Buvo pristatyta šių dienų pasaulio vaizdas. Nušviesta veliausi istorijos bruožai. Pasaulis, kuriame milžiniška technikos pažanga, aukštas gyvenimo standartas, bet taip pat daug nelogiškumo, daug neteisybės, daug blogio. Mūsų naująjį pasaulį formuoja mintis. Todėl turim žinoti, kokie yra blogos minties rezultatai. Pagal komunizmo ir nacizmo teoriją tikėti į Dievą, į sielos amžiną gyvenimą — yra blogis. Žmogus ten yra materializmo auka ir yra sulygintas su gyvuliu. Krikščionybė pagrįsta idealizmu. Mes ateitininkai turime turėti savitą veidą beveidėje minioje.

Po paskaitos visi pasidalinome į tris būrelius ir diskutavome: 1) komunizmo grėsmė, 2) masė ir jos charakteristika ir 3) lietuvis svetimoje masėje.

12-tą val. dalyvavome lietuviškose šv. mišiose, kurias atnašavo tėvas Kijauskas. Po mišių — pietūs. Po pietų 2-rą val. klausėmės antros paskaitos: "Kuo galiu būti?" Paskaitą skaitė p. K. Kudžma. Ką reiškia užaugti? Turime užaugti ne tik kūnu, bet ir dvasia. Pilnutinis žmogus yra tas, kuris gali save apvaldyti, turi tvirtą valią ir charakterį. Turi savim pasitikėjimą, ieško harmonijos — prisiderina prie kitų. Turi savo gyvenimo planą. Susidūręs su pasauliu jis nėra bukas — žino, kas yra gera ir bloga, save vertina objektyviai.

Po paskaitos būrelių diskusijų temos buvo: 1) asmenybė ir jos charakteristikos, 2) laisvė, 3) ar man reikalingi draugai?

Sekanti paskaita buvo: "Ateitininkas naujam pasauly". Paskaitą skaitė p. Irena Ivaškienė. Lietuvoje tėvai turėjo daugiau jėgų vaikus suvaldyti. Amerikoje susitikom su agnostikais ir ateistais. Užtai laisvu laiku turėtume gilintis į religinius reikalus, skaitydami tinkamas knygas. Turim būti stiprūs, įsisąmoninti Kristaus įsakymus ir palaikyti juos savo darbais. Katalikybė yra suderinama su gyvenimu. Viskas plaukia iš artimo meilės.

Būrelių diskusijų temos: 1) kuo žmogus panašus į Dievą, 2) Kuo skiriasi profesija nuo pašaukimo ir 3) Pareiga ir džiaugsmas. Po diskusijų vakarienė. Po vakarienės pertrauka ir vėliau šokiai.

Sekmadienį 9-tą val. lietuviškos šv. mišios. 10-tą val. pusryčiai. Po pusryčių kun. Kijausko paskaita: "Ateitininkas — didžiosios misijos vykdytojas". Šiandien Bažnyčia laukia iš mūsų dviejų dalykų: kad būtume atviri savo galvojime ir kad greitai galvotume. Dievas įsakė žmonijai apvaldyti žemę ir tapti pilnesniais žmonėmis, panašesniais į Jį Patį. "Jūs pasaulio šviesa" ir "Jūs pasaulio druska" — tai yra Kristaus žodžiai. Ateitininkas yra Kristaus karalystės nešėjas žemėje. Jis skleidžia Kristaus meilę kasdieniniame gyvenime. Šventa Tėvo atstovas arkivysk. Antonio Samore šių metų sausio gale Čikagoje kalbėjo lietuviams: "Jūsų gyslomis teka kankinių kraujas. Saugokite savo gražią ir seną kalbą, savo turtingus papročius ir tautines tradicijas.. Dievo Apvaizda išsiuntė jus svetur ne išsiblaškyti, bet kad jūs galėtumėte būti savo kilnios tautos ambasadoriai". Į kiekvieno iš mūsų rankas Kristus ir Bažnyčia šiandien sudeda mūsų Tautos, Bažnyčios ir visos žmonijos ateitį. Ateitininkui skirta būti Dievo nešėju į šių dienų besikeičiantį pasaulį, kurti dievišką aplinką, nešti Kristaus šviesą.

Po kun. Kijausko paskaitos sekė pietūs ir kursų užbaiga. Uždarant kursus kuopos globėjas p. A. Sabalis padėkojo visiems dalyviams už aktyvų dalyvavimą. Prašė perduoti padėką ir tėveliams, kad leido visiems čia suvažiuoti.

Mes newjorkiečiai dar norėtume širdingai padėkoti gerb. prelatui J. Balkūnui už malonų prieglobstį, kuopos globėjui p. A. Sabaliui ir visiems paskaitininkams. Ypatinga padėka MAS dvasios vadui kun. Kijauskui, šių kursų iniciatoriui. Taip pat dėkojame tėvų komitetui: p. Bobelienei, p. Balsienei ir p. Škėriui, visoms mamytėms, kurios atėjo tėvų komitetui į pagalbą ir mus skaniai valgydino, ir studentėms.

Mes didžiuojamės savo vicepirmininku Petru Vainium, kuris rūpestingai suskirstė visus atvažiavusius nakvynėms, sekretorei Vincei Juškaitei, kuri net iš kito "steito" atvažiavo registracijai penktadienio vakare, ir iždininkui Vidučiui Keraminui už visus išvežiojimus. Taip pat dėkojame visiems, kurie atvažiavusiems suteikė nakvynes ar šiaip kuo nors prisidėjo rengiant šiuos ideologinius kursus.

Sveikiname Dr. ARŪNĄ LIULEVIČIŲ, Ateitininkų Federacijos Tarybos narį, susituokus su AUŠRELE SKIRMUNTAITE, buvusia "Ateities redaktore.

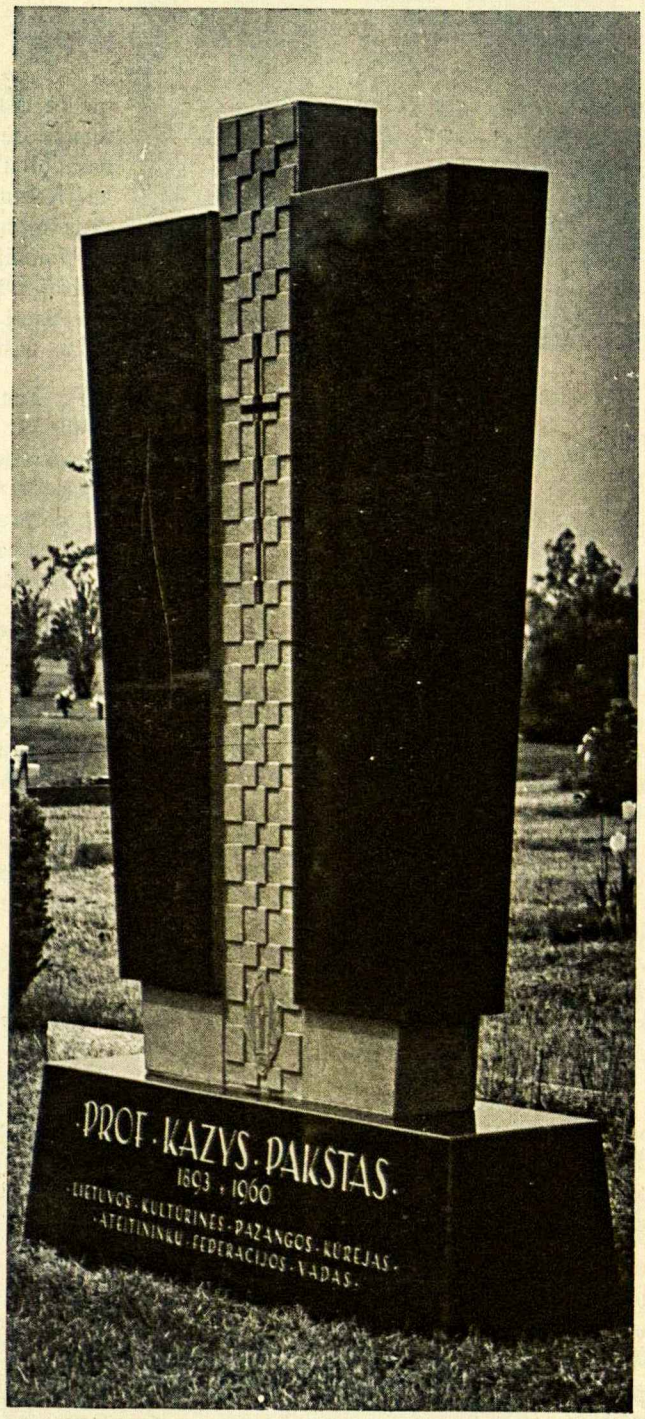
PROF. KAZYS PAKŠTAS
1893 + 1960
LIETUVOS KULTŪRINĖS PAŽANGOS KŪREJAS
ATEITININKŲ FEDERACIJOS VADAS

Šv. Kazimiero kapinėse

J. Narūnė

Priguldyta, priguldyta! Gali vaikščioti visą rytą ir vis dar nebaigsi skaičiuoti lietuviškus vardus šv. Kazimiero kapinėse... Jų daug, ištisi blokai, prieš 5-60 metų priguldytais senaisiais ateiviais. O dabar užauga vis nauji blokai ir su naujųjų ateivių kapais.

Visai teisingai tos kapinės vadinamos lietuviškomis. Būtų labai keista ir nelogiška, jeigu tą lietuvišką Ramybės Šventovę, su tiek daug charakteringų, tautiškų ornamentų, kas norėtų išplėšti iš lietuvių. O ir lietuviams padarytas toks didelis skausmas, tur būt, niekada neišdiltų iš atminties...

* * *

Šiemet Kapinių Puošimo Diena buvo pažymėta gegužės 31 d. Šv. Kazimiero kapinėse buvo tradicinės, metinės šv. Mišios, kurias atnašavo lietuviams ateiviams naujai paskirtas vyskupas Pranas Brazys, su kitų lietuvių kunigų asista, dalyvaujant mūsų gerbiamiems prelatams, uniformuotiems Kolumbo Vyčiams, Legiono nariams, skautams ir t.t.

Po pamaldų ir lietuviškai pasakyto pamokslo, žmonių minios pajudėjo 32 bloko linkui, kur yra palaidotas profesorius dr. Kazys Pakštas. Nors vidudienio saulutė smarkiai kepino pakaušį, vienok visi kantriai stovinėjo, laukdami paminklo pašventinimo.

* * *

Gražus, juodo marmuro paminklas, lietuviškų ornamentų vertikale perskruostas ir kukliai papuoštas. Jo apačioje įrašas:

Prof. Kazys Pakštas
1893—1960
Lietuvos Kultūrinės Pažangos Kūrėjas

Tai mūsų žinomo architekto Jono Muloko sukurtas projektas, kurį jis padovanojo Ateitininkų Sendraugių Centro Valdybos organizuotam Komitetui su energingu pirm-ku inž. J. Mikaila. J. Mulokas atsisakė priimti bet kokį atlyginimą už savo darbą. Tai buvo pirmoji stambi auka, įnešta Komitetui.

* * *

Ak, ir dar paaiškėjo šventai pasiaukavusių žmonių, kurie ne tik jautriai prisiminė mūsų mylimą Kazimierą, bet ir susirinkę svarstė, tarės, galvojo, kaip čia padaryti su tuo paminklu... Daugiausiai darbu prisidėjo inž. A. Tumosa Chicagoje; o apleistą profesoriaus kapą nežinoma, švelni ranka prižiūrėdavo, sodindavo rūtas, ravėdavo, laistydavo, vis kantriai atsodindama, kai rasdavo jas išrautas. Tik neseniai pasirodė, jog tai buvo meilios Stasės Tumosienės rankos!

O Detroite organizacinis darbas ėjo visu smarkumu. Ryžtumo pilnas, pasiaukojęs inž. J. Mikaila atidarė Pakšto Fondą paminklui statyti ir monografijai leisti, sutraukdamas gausių aukų, iš kurių išaugo paminklas.

* * *

Prof. K. Pakšto paminklo pašventinimo apeigas atliko vysk. Brazys ir pasakė prasmingą kalbą, jautriu žodžiu prisimindamas velionies gyvenimą, pašvęstą katalikybei ir savo tautos pažangai.

Ateitininkų Sendraugių C. V-bos vardu inž. J. Mikaila padėkojo vysk. Braziui ir, prisimindamas kitus geradarius ir talkininkus, padėkojo arch. J. Mulokui, Stasei ir Antanui Tumosams už daug įdėto darbo.

Prof. B. Vitkaus vedama giesmė "Marija, Marija" ir himnas galingai nuskambėjo lietuvių kapinėse.

Iškilmėse dalyvavo, be vietinių čikagiečių, ir iš toliau atvykę: prel. dr. Juozas Končius iš Floridos, inž. Jurgis Mikaila su žmona ir inž. A. Damušis su šeima — iš Detroito, J. Laučka iš Washingtono, Janina Pakštienė iš Miami ir kt.

—o—

Jonas Dėdinas — chemijos daktaras

Šių metų birželio 7 d. Carnegie Institute of Technology Jonui Dėdinui suteikė daktaro laipsnį chemijoje. Ruošdamasis daktaratui, Jonas Dėdinas specializavosi fizinėj chemijoj pas prof. Gilbert Mains ir parašė diplominį darbą "Tetrametilo silano radijacinė chemija".

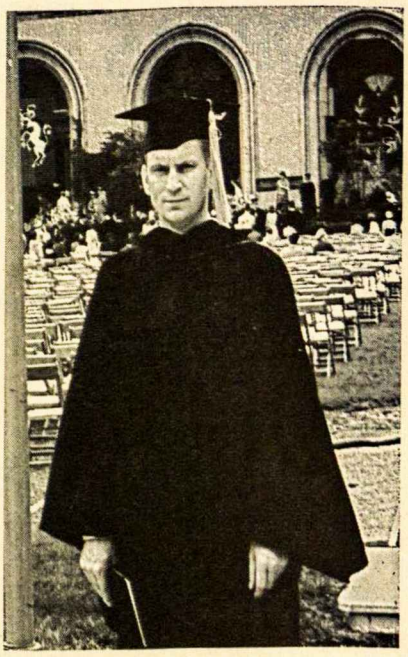

Dr. Jonas Dėdinas

Pradėjęs mokslą Šakiuose, dr. Dėdinas baigė Augsburgo lietuvių gimnaziją. Atvykęs į JAV studijavo chemijos inžineriją Johns Hopkins universitete, kurį baigė 1954 m. bakalauro laipsniu. 1956 m. gavo tos pat srities magistro laipsnį University of Delaware mokykloje. Prieš pradėdamas daktarato studijas, dirbo Gulf Research and Development laboratorijose Pittsburge, tyrinėdamas naftos chemikalų gamybos procesus. Remdamasi šių tyrimų rezultatais, Gulf firma yra padavusi prašymus dešimčiai patentų.

Jonas Dėdinas priklauso visai eilei profesinių organizacijų: American Chemical Society, American Institute of Chemical Engineers, Tau Beta Pi, Phi Lambda Upsilon. Nesvetima buvo jam ir lietuviška veikla. Nuo 1947 m. priklauso ateitininkams, keletą metų buvo SAS Baltimorės draugovės pirmininku, aktyviai dalyvavo studentų suvažiavimuose, studijų dienose ir stovyklose. Dr. Dėdinas yra vedęs Nijolę Bogutaitę ir augina dukterį Viliją.

Naujam chemijos daktarui nuoširdžiai linkime sėkmės moksliniam darbe ir našaus pasireiškimo lietuviškoje bendruomenėje.

SPORTAS

Į KALNUS

Į VIRŠŪNES

JONAS ŠOLIŪNAS

Esu tikras, kad šiandien daugelis ateitininkų, o ypač giedrininkių, labai dažnai norėtų pradėti žygį į kalnus. Daugelis norėtų pasiekti viršūnes. Savo organizaciniame darbe užtat Giedros korporacija ir pasirinko šūkį, šaukiantį į aukštumas, nes tik ten galima priartėti prie savo idealo.

Tačiau yra gyvenime žmonių, kurie netik kalba apie viršūnių pasiekimą, bet tai įvykdo. Reikia tam tik noro ir pasiryžimo, bei aukos dvasios.

Neseniai visą pasaulį nustebino nepaprasta žinia. Afrikoje grupė mergaičių pasiekė aukštąją Afrikos viršūnę. Ir kas dar buvo nuostabiau, ypatingai mums lietuviams, tai, jog tai kelionei vadovavo lietuvaitė! Tikrai, štai net toks sporto žurnalas "Sports Illustrated" labai įdomiai parašė ir palankiai įvertino tos lietuvaitės žygį. Toji lietuvaitė — **Jūratė Kazickaitė** šiuo metu mokytojauja italų misijų kolonijos St. Cecilia kolegijoje, Nyeri, Kenyjoje. Ten jinai jau darbuojasi antri metai ir rudeniop grįš į Ameriką.

Jūratė mielai mūsų prašymą išpildė ir atsiuntė įdomų aprašymą apie tą istorinį žygį. Savo dienoraštyje apie tą kelionę į aukštąjį Kenyjos kalną ji rašo:

"Jau keletas savaičių kaip mes ruošiamės lipti į Mount Kenya kalną su Kikuyu studentų grupe. Tai buvo pirmoji moterų grupė daranti tokį bandymą, nes kalnas, nors ir labai gražus, buvo pats sunkiausias užlipti. Išrinkome 13 mergaičių, tačiau savaitę prieš kelionę šešios jų atsisakė ir todėl kelionėn išsiruošė septynetas su dviems palydovėms.

Daug dienų praleidome besiruošdamos ir besipakuodamos. Reikėjo pasiimti miegui maišus, švarkus ir sniego akinius. St. Cecilia vienuolės paruošė mūsų grupei maisto. Gi pačios mergaitės susirado viską ko reikėjo; net po porą sniego batų sukombinavo. Buvo pasakyta, kad pasiimtų ir virvių, nes kalno viršūnė Lenana yra nepaprastai slidi.

Penktadienio ryte, apie 2:30 valandą, pajudėjome. Pirmiausiai kun. Davoli atlaikė šv. Mišias ir po pusryčių pasileidom kopti. Po dviejų valandų kelionės pasiekėme Naro Moru kelią ir čia prasidėjo tikrasis lipimas. Kiekviena mergaitė nešėsi 30 svarų (patirtis rodė, kad visą ekspediciją gali pribaigti per sunki našta). Keliavome per lietingas girias ir baidėme laukinius gyvulius švilpimu. Po to pasiekėm kalno statumas. Oras buvo puikus — švietė saulė, o tolumoje spindėjo kalno viršūnė. Mergaitės jautėsi gerai. Visur vyravo puiki nuotaika. Vienuoliktą valandą pasiekėme Teleki bakūžę. Ir pačiu laiku, nes netrukus pradėjo smarkiai lyti ir lyjo tris valandas. Čia netikėtai prisistatė kita keliauninkų grupė. Naktį turėjome praleisti mažoje bakūžėje nepaprastai susispaudę. Buvo baisiai nepatogu.

Šeštadienio ryte 7:30 val. išsiruošėme kelionėn. Tikslas — Lenana viršūnė. Ir vėl oras buvo puikus. Greit perkeliavome Tedeki klonį ir pasiekėme patį kalną, kuris buvusiuose mano kopimo bandymuose buvo mano Waterloo. Lipimas buvo sunkus, nes kalnas buvo nepaprastai status ir uolėtas. Švietė saulė, bet vistiek buvo šalta. Įlipus pusiaukelėje buvo nepaprastas vaizdas: buvo matyti Lewis glazeris ir žalias ežeras. Viršūnę Hut pasiekėm 11 valandą. Reikėjo skubėti jei norėjome pasiekti viršūnę Lenana dabar dar debesyse paskendusią.

Mergaitės, nors ir buvo pavargę, entuziastingai pritarė kelionės tęsimui.

Kunigas Davoli surišo visą būrį virve. Tai padėjo nepaprastai, nes kalnas buvo labai slidus. Kopti buvo sunku ir mergaitės keliavo tylėdamos. Tačiau vaizdai buvo pasakiški. Užlipus į pačią viršūnę atsivėrė visas grožis. Fotografavom ir ilsėjomės.

Kelionė žemyn buvo pavojinga, bet visos buvo linksmos. Ir vėl visa grupė susijuosėme virvėmis. Kai kuriais momentais negalėjome išsilaikyti ir slydome žemyn apie 50 jardų. Visos juokėmės, nes atrodėme juokingai: juodais veidais, apsirengę lyg partizanai riedėjome žemyn. Pasiekus Top Hut kun. Davoli atlaikė mišias.

Kadangi nuo pat ryto buvome nevalgę, todėl jautėmės pavargę ir nusilpę nuo kopimo, saulės ir šalčio. Gerai, kad nelyjo ir todėl nuotaika buvo geresnė nei pereitose kelionėse.

Pasiekus Teleki bakūžę prasidėjo puota. Norėjome paminėti savo žygį, nors dar vis pačios netikėjome, kad nugalėjome Lenaną. Šįkart ir miegoti buvo geriau, nors aš negalėjau užmigti ir apie 3 val. naktį išėjus stebėjau degantį laužą.

Sekmadienio ryte pasileidom atgalios. Netrukus išnyko Lenana viršūnė ir buvo matoma tik pats Battion kalno smaigalys.

Mergaitės nuskubėjo atgal į kolegiją ir kai mes jas prisivijom, jos jau buvo pasiruošusios triumfališkam pergalės žygiui į Nyeri. Pasigirdo daina. Visos nepaprastai norėjo papasakoti apie Mt.. Lenona nugalėjimą.

Grįžus atgalios buvo nepaprastas džiaugsmas tiek mums, tiek vienuolėms.

Mūsų Kikuyu mergaitės įrodė, kad ten, kur yra pasiryžimas ir noras, viską galima nugalėti". — taip baigia savo istorinio žygio aprašymą Jūratė.

Mes jai esame nuoširdžiai dėkingi už savo kelionės aprašymą. Beje, Jūratė rudenį žada kopti į Mt. Kilimanjaro! Jai linkime daug sėkmės ir ten. Lauksime tolimesnės kelionės ir aprašymų.

KELEIVIUI

Praeik pro miestą tyliai,
Kad neprikeltum dulkėse suklostytų šešėlių,
Ir pasilik stebėtojas
Su tūkstančiais uždususių svajonių.

Praeik nepastebėjęs tūkstančio detalių
Giliai išpiaustytų ant žemės veido.
Praeik, kai braukia lengvą rūką rytas
Prieš prakaituotą darbo dieną.

Praeik pro miesto minią, bežygiuojančią
Į kasdienybės kovą,
Pro snaudžiančius kvartalus,
Nutūpusius dangoraižių pašonėj.

Žiūrėk, kaip pasitikt ateina miestas
Beauštančio nakties šviesų pavasario,
Kaip įsilieja girtas triukšmas
Į tyliai mąstančios tamsos aruodus.

Žiūrėk, kaip krinta rudeniniai lapai
Į cementinį miesto glėbį,
Kaip prisiglaudžia mūsų pilkos dienos
Prie asfaltuoto miesto veido.

Praeik pro miestą milžiną,
Iš prakaito ir molio sulipdytą,
Bet pasilik praeivis, pasilik benamis
Savo ilgam kely į kitą miestą.

Darius Bražys

JEIGU

Jeigu aš ką nors skelbčiau,
Tai pasirinkčiau meilę.
Jeigu apie ką kalbėčiau,
Tai kalbėčiau apie tylą.
Jei apibūdinčiau mus,
Tai užtektų keletos eilučių.
Apie vienatvę ir
Kaulus triuškinantį nerimą,
Nes viskas, apie ką kalbėti verta,
Yra savaime aišku.
Ir geriau, kai vietoj triukšmadarių
žodžių
Palieka tuščias lapas
Ir kalba apie tylą.

Darius Bražys

ALp(LKA)1786
1965, Nr.6

administracija kalba:

I. Garbės Prenumeratoriai:

A. P. Liaugaudas (Paterson, N.J.)
Dr. A. Čepulis (Willowick, Ohio)
kun. A. Sušinskas (Braddlock, Pa.)
kun. P. Bajerčius (Ashland, Pa.)
Prel. J. Balkūnas (Maspeth, N.Y.)
J.V. Dėdinas (San Antonio, Tex.)
Ramūnas Motiekaitis (Chicago)
Vita Čerškutė (Chicago)
Vytas Valaitis (Corona, N.Y.)
Kazys Barzdukas (Chicago)

II. Aukojo "Ateičiai" paremti:

ASS "Atetities" Klubas (Cleveland)	$50.00
ASS Hartfordo skyrius (Hartford, Conn.)	$10.00
Vytas Valaitis (Corona, N.Y.)	$3.00
Jonas Stankus (Chicago)	$3.00

III. Apmokėjo "Ateities" prenumeratą užsienio moksleivijai:

Vida Dumbrytė (Chicago)	$3.00
Jonas Stankus (Chicago)	$3.00
Antanas Šaulys (Chicago) Vasario 16 gimn. moklsleiv.	$3.00
V. P. Kubilius (Vernon, Conn.)	$3.00

IV. Užsakė "Ateitį" naujiems skaitytojams:

Dr. K. I. Skrupskelis (Columbia, S.C.)	už $10.00
Jonas Stankus (Chicago	už $ 3.00

Visiems nuoširdžiai dėkoja
"Atetities" Administracija

Ateitininkų ženklelių ir juostelių

galima gauti "Ateities" administracijoj, 5725 So. Artesian Ave, Chicago, Ill. 60629.
Janučių, moksleivių, studentų ir sendraugių ženkliukai po $1.25.
Moksleivių ir studentų juostelės po $1.00.
Studentų ir sendraugių ženkliukai 14 karatų aukso po $3.00.
Užsakydami siųskite m. orderį ar čekį.

—

"ATEITIES" ATSTOVAI

AUSTRALIJOJE: Rev. P. Dauknys, 6 Third ave., ST. PETERS, S.A., Adelaide, Australia.

ANGLIJOJE: Mr. St. Kasparas, 32 Puteaux House, Roman Rd., LONDON E. 2.

BRAZILIJOJE: Rev. J. Šeškevičius, Caixa Postal 12605 Santo Amaro, S. Paulo, Brazil.

KOLUMBIJOJE: Rev. dr. prof. P. Ragažinskas, Collegio San Jose, ap. aereo 11-80 Medelin, Colomb.

V. VOKIETIJOJE: Rev. J. Aviža, 8 Muenchen 2, Unterer Anger 17/1 (prenumeratos kaina metams 12 DM).

ITALIJOJE: Sig. M. Jarašūnas, Via Casalmonferato 20, Roma.

KANADOJE: 1) Mr. A. Bumbulis, 200 Indian Grove, Toronto, Ont. 2) Mr. J. Pleinys, 137 Gladstone Ave., Hamilton, Ont.

Užsisakykite "ATEITĮ"

90. 725. 39